

Includ-EU

Περιφερειακή και τοπική εμπειρογνωμοσύνη, ανταλλαγή και δέσμευση για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής στην Ευρώπη.

Εκπαίδευση

The project is funded by the Asylum, Migration and Integration Fund of the European Union

Generalitat de Catalunya
Departament d'Igualtat
i Feminismes

GEMEENTE TILBURG

REGION OF CRETE
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

anci
toscana

Οι απόψεις που εκφράζονται στην παρούσα δημοσίευση είναι αυτές των συγγραφέων και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα τις απόψεις του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (ΔΟΜ). Οι χρησιμοποιούμενες ονομασίες και η παρουσίαση του υλικού σε όλη την έκδοση δεν υποδηλώνουν την έκφραση οποιασδήποτε γνώμης εκ μέρους του ΔΟΜ σχετικά με το νομικό καθεστώς οποιασδήποτε χώρας, εδάφους, πόλης ή περιοχής, ή των αρχών της, ή σχετικά με τα σύνορα ή τα όρια της.

Ο ΔΟΜ έχει δεσμευτεί στην αρχή ότι η μη βίαιη και ομαλή μετανάστευση ωφελεί τους μετανάστες και την κοινωνία. Ως διακυβερνητικός οργανισμός, ο ΔΟΜ ενεργεί μαζί με τους εταίρους του στη διεθνή κοινότητα με σκοπό: να βοηθήσει στην αντιμετώπιση των λειτουργικών προκλήσεων της μετανάστευσης, να προωθήσει την κατανόηση των μεταναστευτικών ζητημάτων, να ενθαρρύνει την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη μέσω της μετανάστευσης και να υποστηρίξει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την ευημερία των μεταναστών

Το παρόν briefing χρηματοδοτήθηκε από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το περιεχόμενο του παρόντος briefing δελτίου αντιπροσωπεύει αποκλειστικά την άποψη του συντάκτη και αποτελεί αποκλειστική του ευθύνη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αποδέχεται καμία ευθύνη για την ενδεχόμενη χρήση των πληροφοριών που περιέχει.

Εκδότης: Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ)
Γραφείο Συντονισμού ΔΟΜ για το Mediterranean
Casale Strozzi Superiore
Via L.G. Faravelli snc 00195, Rome
Τηλέφωνο: +39 06 44 23 14 28
Email: iomrome@iom.int
Website: www.italy.iom.int

Η παρούσα δημοσίευση εκδόθηκε χωρίς επίσημη επιμέλεια από τον ΔΟΜ.

Η παρούσα δημοσίευση εκδόθηκε χωρίς την έγκριση της Μονάδας Εκδόσεων (PUB) του ΔΟΜ.

Η παρούσα δημοσίευση εκδόθηκε χωρίς επίσημη μετάφραση από τη TRSUnit

Φωτογραφία Εξωφύλλου: www.pexels.com / Lum3n.com

© IOM 2023

Μερικά δικαιώματα διατηρούνται. Το παρόν έργο διατίθεται υπό την άδεια του [Creative Commons Αναφορά-Μη Εμπορικού-χωρίς παράγωγα 3.0 IGO Άδεια](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode) (CCBY-NC-ND 3.0 IGO).*

Για περισσότερες διευκρινίσεις, ανατρέξτε στο [Πνευματικά δικαιώματα και Όροι Χρήσης](#).

Η παρούσα δημοσίευση δεν πρέπει να χρησιμοποιείται, να δημοσιεύεται ή να αναδιανέμεται για σκοπούς που αποσκοπούν κυρίως σε εμπορικό όφελος ή χρηματική αποζημίωση, με εξαίρεση εκπαιδευτικούς σκοπούς, π.χ. για να συμπεριληφθεί σε εγχειρίδια.

*<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode>

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή.....	5
Περιγραφή του έργου Includ-EU.....	6
Σκοπός του Briefing.....	6
Πρόσβαση στην εκπαίδευση στο Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη και την Ενσωμάτωση.....	7

Εκπαίδευση: Δικαίωμα ενδυνάμωσης.....	8
--	----------

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση και συμμετοχή των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην ΕΕ.....	10
---	-----------

Αντίκτυπος του COVID-19 στην πρόσβαση των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην εκπαίδευση.....	11
Μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων.....	13
Αντιμετώπιση της εκπαιδευτικής κρίσης μετά την εισροή ανθρώπων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία.....	13

Πρόσβαση στην εκπαίδευση στις Includ-EU χώρες.....	15
---	-----------

Ελλάδα.....	16
Ιταλία.....	17
Ολλανδία.....	19
Ρουμανία.....	20
Σλοβενία.....	21
Ισπανία.....	22

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Προώθηση Εκπαιδευτικών Πολιτικών και Πρακτικών χωρίς αποκλεισμούς για τους Πολίτες Τρίτων Χωρών στην Ευρώπη.....	23
--	----

Ανάπτυξη διαπολιτισμικών ικανοτήτων και κατάρτιση εκπαιδευτικών.....	24
Γλώσσα.....	27
Οικοδόμηση αμοιβαίας εμπιστοσύνης.....	29
Ανάπτυξη διαπολιτισμικών δεξιοτήτων.....	33
Ιδιαίτερες ανάγκες.....	35

Συμβολή του έργου Includ-EU σε μια εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς.....	37
---	----

Συμπεράσματα.....	38
-------------------	----

Βιβλιογραφία.....	40
-------------------	----

Εισαγωγή

Περιγραφή του έργου Includ-EU

Ο στόχος του Includ-EU είναι να συμβάλει στην οικοδόμηση περισσότερο συνεκτικών και χωρίς αποκλεισμούς ευρωπαϊκών κοινωνιών με την ενίσχυση της διακρατικής ανταλλαγής γνώσεων, της συνεργασίας και των εταιρικών σχέσεων μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην Ελλάδα, την Ιταλία, την Ολλανδία, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία και την Ισπανία.

Το Includ-EU αξιοποιεί την πολυμορφία της τοπικής εμπειρογνομosύνης και των προσεγγίσεων, καθώς και την υφιστάμενη πολιτική και πρακτική στον τομέα της ένταξης. Χρηματοδοτούμενο από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το έργο επικεντρώνεται:

- a) στη βελτίωση των γνώσεων και των ικανοτήτων για τη διευκόλυνση της ένταξης των Πολιτών Τρίτων Χωρών (ΠΤΧ),
- b) στην εφαρμογή και αξιολόγηση πιλοτικών έργων που προωθούν την ένταξη των Πολιτών Τρίτων Χωρών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο,
- c) στη δημιουργία ενός άτυπου δικτύου περιφερειών και τοπικών αρχών με διαφορετικά επίπεδα εμπειρογνομosύνης

Σκοπός του Briefing

Ένας από τους ειδικούς στόχους του Includ-EU είναι η βελτίωση των γνώσεων και των ικανοτήτων των τοπικών και περιφερειακών φορέων για την εφαρμογή καινοτόμων μέτρων ένταξης, μεταξύ άλλων μέσω της ανάλυσης των υφιστάμενων ορθών πρακτικών και της διατύπωσης επι συγκεκριμένων θεμάτων συστάσεων πολιτικής.

Στο πλαίσιο αυτό, στόχος του παρόντος briefing είναι να παρουσιάσει την κατάσταση της πρόσβασης και της συμμετοχής των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην εκπαίδευση στην Ελλάδα, την Ιταλία, την Ολλανδία, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία και την Ισπανία, εστιάζοντας στις πιθανές επιπτώσεις στην κοινωνική ενσωμάτωση. Εξετάζει επίσης τις υφιστάμενες ορθές πρακτικές που συμβάλλουν στη βελτίωση της πρόσβασης των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην εκπαίδευση και εκδίδει συστάσεις για τις πολιτικές εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς στην ΕΕ.

Το παρόν briefing είναι το αποτέλεσμα της συνεργατικής χαρτογράφησης πολυεπίπεδων επιτυχημένων συνεργασιών πολλών ενδιαφερομένων μερών, μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε διάφορες διαστάσεις της ενσωμάτωσης των Πολιτών Τρίτων Χωρών στις Includ-EU χώρες-στόχους, σύμφωνα με το νέο Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για την Ένταξη και Ενσωμάτωση για την περίοδο 2021-27.

Πρόσβαση στην εκπαίδευση στο Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη και την Ενσωμάτωση

Στα τέλη του 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε το νέο Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για την Ένταξη και Ενσωμάτωση 2021-2027 (εφεξής το Σχέδιο Δράσης). Ενώ η ευθύνη για τις πολιτικές ένταξης ανήκει πρωτίστως στα κράτη μέλη, η ΕΕ έχει θεσπίσει μια ευρεία δέσμη μέτρων για την παροχή κινήτρων και τη στήριξη των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, καθώς και της κοινωνίας των πολιτών στις προσπάθειές τους για την προώθηση της ένταξης. Το τρέχον σχέδιο δράσης ορίζει τις προτεραιότητες της πολιτικής ένταξης της ΕΕ, προτείνει συγκεκριμένες δράσεις, παρέχει κατευθύνσεις και περιγράφει τις ευκαιρίες χρηματοδότησης για τη μετατροπή της πολιτικής σε πράξη.

Η πρόσβαση και η συμμετοχή στην επίσημη εκπαίδευση είναι καθοριστικός παράγοντας που συμβάλλει στην ένταξη και δίνει τη δυνατότητα σε όλους να προσδεύσουν ανεξάρτητα από το φύλο και το υπόβαθρό τους. Για το λόγο αυτό, η εκπαίδευση αποτελεί μία από τις προτεραιότητες πολιτικής που καθορίζονται από το Σχέδιο Δράσης, μαζί με την απασχόληση, την υγεία και τη στέγαση. Συγκεκριμένα, το Σχέδιο Δράσης υπογραμμίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί η εκπαίδευση και κατάρτιση χωρίς αποκλεισμούς από την πρώιμη παιδική ηλικία έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, ιδίως μέσω της ταχύτερης αναγνώρισης των προσόντων, της εκμάθησης γλωσσών και της μεγαλύτερης πρόσβασης σε διαδικτυακά και ψηφιακά εργαλεία. Το να καταστεί η εκπαίδευση πιο προσβάσιμη αποτελεί επίσης βασικό στόχο του Σχεδίου Ψηφιακής Εκπαίδευσης (2021-2027), μιας πολιτικής πρωτοβουλίας της ΕΕ για τη στήριξη της μετάβασης και της προσαρμογής σε ψηφιακά συστήματα κατάρτισης και εκπαίδευσης.¹

¹Η ανάλυση και η χαρτογράφηση που ακολουθούν έγιναν πριν από την επίθεση της Ρωσίας στην Ουκρανία και την επακόλουθη ανθρωπιστική κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

Εκπαίδευση: Δικαίωμα ενδυνάμωσης

Η πρόσβαση στην εκπαίδευση αποτελεί **ανθρώπινο δικαίωμα** και, ως τέτοιο, θα πρέπει να προστατεύεται ανεξάρτητα από το οικονομικό ή νομικό καθεστώς. Είναι σημαντικό ότι το διεθνές δίκαιο αναγνωρίζει ότι η αξία της συμμετοχής στην εκπαίδευση υπερβαίνει την αυστηρά υλική πτυχή της μάθησης. Η εκπαίδευση, στην πραγματικότητα, είναι ένα **δικαίωμα ενδυνάμωσης**, το οποίο επιτρέπει σε όλα τα άτομα να γίνουν ενεργά μέλη της κοινωνίας και προάγει την αμοιβαία κατανόηση και τον αλληλοσεβασμό.

Η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (άρθρο 26.2) ορίζει ότι "κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση. Η εκπαίδευση πρέπει να είναι δωρεάν, τουλάχιστον στα στοιχειώδη και θεμελιώδη στάδια". Επιπροσθέτως, "πρέπει να αποβλέπει στην πλήρη εξέλιξη της ανθρώπινης προσωπικότητας και στην ενίσχυση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών".

Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα (Άρθρο 13.1) ορίζει ότι "η εκπαίδευση πρέπει να επιτρέπει σε όλα τα άτομα να συμμετέχουν αποτελεσματικά σε μια ελεύθερη κοινωνία, να προωθή την κατανόηση, την ανεκτικότητα και τη φιλία μεταξύ όλων των εθνών και όλων των φυλετικών, εθνοτικών ή θρησκευτικών ομάδων και να προωθεί τις δραστηριότητες των Ηνωμένων Εθνών για τη διατήρηση της ειρήνης".

Πιο συγκεκριμένα, η εκπαίδευση είναι ζωτικής σημασίας για την **ενδυνάμωση των περιθωριοποιημένων ενηλίκων, ιδίως των γυναικών, και την προστασία των παιδιών** από τους κινδύνους της εκμετάλλευσης. Επιτρέπει επίσης την ανάπτυξη της προσωπικότητας και των ικανοτήτων του ατόμου στο **μέγιστο δυνατό βαθμό**, με αλυσιδωτά κοινωνικοοικονομικά οφέλη για όλους. Από την άποψη αυτή, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Άρθρο 28.1) αναφέρει ότι το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση επιτυγχάνεται με την υποχρεωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση που παρέχεται δωρεάν και με το να καταστήσει τις διάφορες μορφές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προσβάσιμες σε όλους.

Η αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών αναγκών των Πολιτών Τρίτων Χωρών είναι επίσης κεντρικής σημασίας για την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Ο ΣΒΑ 4 συνίσταται στην "εξασφάλιση ισότιμης ποιοτικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και προώθηση των ευκαιριών δια βίου μάθησης για όλους". Ο στόχος αυτός είναι στενά συνδεδεμένος με τη μετανάστευση ως ισχυρός μοχλός βιώσιμης ανάπτυξης για τους μετανάστες και τις κοινότητές τους. Πράγματι, η εκπαίδευση μπορεί να διευκολύνει την κοινωνικοοικονομική ένταξη των παιδιών μεταναστών και να βελτιώσει τα μέσα διαβίωσής τους ως ενήλικες.

Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) (Οδηγία 2011/95/ΕΕ, άρθρο 27 2) αναγνωρίζει ρητά την πρόσβαση στην εκπαίδευση ως **δικαίωμα των ενηλίκων δικαιούχων διεθνούς προστασίας**. Συγκεκριμένα, "τα Κράτη Μέλη επιτρέπουν στους ενήλικες δικαιούχους διεθνούς προστασίας την πρόσβαση στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα, την περαιτέρω κατάρτιση ή την επανεκπαίδευση, με τους ίδιους όρους με τους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν νόμιμα".

Μέσω της εκπαίδευσης, τα κράτη επενδύουν στις δυνατότητες όλων των ατόμων που ζουν στην επικράτειά τους, συμπεριλαμβανομένων των Πολιτών Τρίτων Χωρών. Εκτός του ότι αποτελεί προϋπόθεση για μεγαλύτερη κοινωνική κινητικότητα, η πρόσβαση των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην εκπαίδευση **συμβάλλει άμεσα στην αναθέρμανση των οικονομιών των κοινωνιών υποδοχής τους**. Η πρόσβαση στην εκπαίδευση, επομένως, εμπλουτίζει τις κοινότητες υποδοχής, τους συμφοιτητές και την κοινωνία γενικότερα.

Πρόσβαση στην Εκπαίδευση και συμμετοχή των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην ΕΕ

Η ανθρώπινη κινητικότητα αποτελεί καθοριστικό χαρακτηριστικό των κοινωνιών μας. Για το λόγο αυτό, η δημιουργία εκπαιδευτικών συστημάτων χωρίς αποκλεισμούς έχει καταστεί ουσιαστικός στόχος για την ΕΕ και τα κράτη μέλη της. Η Στρατηγική "Ευρώπη 2020" αναγνωρίζει το ρόλο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην υλοποίηση του προγράμματος της ΕΕ για ευφυή, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Το Σχέδιο Δράσης της Επιτροπής της ΕΕ για την Ένταξη και την Ενσωμάτωση περιλαμβάνει την εκπαίδευση και την κατάρτιση μεταξύ των κεντρικών πολιτικών προτεραιοτήτων. Η Σύσταση του Συμβουλίου του 2018 σχετικά με την προώθηση των κοινών αξιών, την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και την ευρωπαϊκή διάσταση της διδασκαλίας υπογραμμίζει τη σημασία της διασφάλισης αποτελεσματικής και ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτική εκπαίδευση για όλους τους εκπαιδευόμενους. Επιπλέον, στο πλαίσιο του υποστηρικτικού της ρόλου στον τομέα της εκπαιδευτικής πολιτικής, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι μέλος της Διαδικασίας της Μπολόνια, μιας διακυβερνητικής συνεργασίας 48 χωρών, συμπεριλαμβανομένων όλων των κρατών μελών της ΕΕ, με στόχο τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ) και τη βελτίωση της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για τις υπο- εκπροσωπούμενες ομάδες.

Ενώ όλες οι εθνικές πολιτικές ένταξης αναγνωρίζουν τη σημασία της εκπαίδευσης για την κοινωνική ενσωμάτωση των Πολιτών Τρίτων Χωρών, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά στην υλοποίηση της πολιτικής και στην πρόσβαση στην εκπαίδευση. Η Έκθεση για την Υλοποίηση της Διαδικασίας της Μπολόνια του 2018 δείχνει ότι σε ολόκληρο τον ΕΧΕΑ, τα ποσοστά συμμετοχής και ολοκλήρωσης των σπουδών των φοιτητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο υστερούν σε σχέση με εκείνα των ημεδαπών φοιτητών, είτε έχουν έρθει πρόσφατα είτε όχι, είτε ανήκουν στην ομάδα των μεταναστών πρώτης ή δεύτερης γενιάς (Ευρωπαϊκός Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης και Πολιτισμού, 2018).

Οι φοιτητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο τείνουν να αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δυσκολίες στην εκπαίδευση και να υστερούν σε σχέση με τους ομότιμους μη μετανάστες παρά τις γενικά θετικότερες στάσεις απέναντι στη μάθηση (ΟΟΣΑ, 2021b). Πιο συγκεκριμένα, μπορούμε να εντοπίσουμε εμπόδια στην πρόσβαση στην εκπαίδευση και εμπόδια στη συμμετοχή στην εκπαίδευση. Τα εμπόδια στην πρόσβαση εμποδίζουν τους Πολίτες Τρίτων Χωρών να εγγραφούν στην επίσημη εκπαίδευση - τα εμπόδια στη συμμετοχή αφορούν την αποτελεσματική εμπλοκή στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών πτυχών της.

Τα εμπόδια στην πρόσβαση στην εκπαίδευση και τη συμμετοχή που αντιμετωπίζουν οι σπουδαστές Πολίτες Τρίτων Χωρών στις Includ-EU χώρες περιλαμβάνουν:

- **προκλήσεις που συνδέονται με την πρόσβαση στη γλώσσα και την εκμάθηση**, συμπεριλαμβανομένων των χαμηλών επιπέδων γνώσης της γλώσσας της χώρας υποδοχής, της εξοικείωσης με τον τοπικό πολιτισμό και το εκπαιδευτικό σύστημα,
- **κοινωνικοοικονομικά εμπόδια**: έλλειψη υποστηρικτικών δικτύων, συμπεριλαμβανομένων γονέων ή υπευθύνων που μιλούν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής και μπορούν να στηρίξουν τη μαθησιακή

διαδικασία των παιδιών - μη προσιτό κόστος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή αδυναμία συνδυασμού εργασίας και σπουδών - στιγματισμός ή διακρίσεις,

- **κινητικότητα για τους μετανάστες και τα παιδιά που υπόκεινται σε διαδικασίες μετεγκατάστασης και/η κίνδυνος διακρίσεων για τις οικογένειες που ζουν σε εγκαταστάσεις υποδοχής ή σε απομονωμένες περιοχές, μακριά από δημόσια ή μικτά σχολεία,**
- **εμπόδια στην αναγνώριση των τίτλων σπουδών που παρεμποδίζουν τη συνέχεια της μάθησης και έχουν ως αποτέλεσμα πολύτιμες δεξιότητες να μην αναγνωρίζονται στη χώρα υποδοχής,**
- **νομικές και πολιτικές απαιτήσεις:** όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, εκτός από την Ελλάδα, έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση Αναγνώρισης της Λισαβόνας (ΣΑΛ), η οποία θεσπίζει ένα νομικό πλαίσιο για την αναγνώριση των τίτλων σπουδών που αποκτώνται στη χώρα καταγωγής. Ωστόσο, η ΣΑΛ δεν έχει εφαρμοστεί πλήρως, ιδίως όσον αφορά τη θέσπιση εθνικών νομικών πλαισίων και διαδικασιών για την αξιολόγηση των προσόντων των δικαιούχων διεθνούς προστασίας, οι οποίοι δεν μπορούν να προσκομίσουν πλήρη απόδειξη των προηγούμενων σπουδών τους. Επιπλέον, οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μεταναστών συχνά δεν είναι συστηματικά ενταγμένες στις εθνικές και τοπικές εκπαιδευτικές πολιτικές.

Έρευνες έχουν δείξει ότι όσο μεγαλύτεροι σε ηλικία είναι οι μετανάστες σπουδαστές κατά την άφιξή τους στη χώρα υποδοχής, τόσο χαμηλότερη είναι η βαθμολογία τους στο Πρόγραμμα του ΟΟΣΑ για τη Διεθνή Αξιολόγηση των Σπουδαστών (PISA). Επιπλέον, οι μετανάστες πρώτης και δεύτερης γενιάς έχουν μικρότερες πιθανότητες να εισέλθουν ή να αποφοιτήσουν από την τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σύγκριση με τους ημεδαπούς ομότιμους. (ΟΟΣΑ, 2021b).

Ενώ η πρόσβαση στην εκπαίδευση στη χώρα υποδοχής αποτελεί πρόκληση για τους περισσότερους μετανάστες, οι νεαροί πρόσφυγες αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα εμπόδια. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), μόνο το 1 τοις εκατό των προσφύγων έχει καταφέρει να εγγραφεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση παγκοσμίως, σε σύγκριση με περίπου 36 τοις εκατό των νέων στον κόσμο και 40 τοις εκατό στην ΕΕ (ΔΟΜ, 2019).

Τα εμπόδια στην πρόσβαση στην εκπαίδευση επηρεάζουν βαθιά τη μάθηση, την προσωπική ανάπτυξη και τις προοπτικές απασχόλησης των σπουδαστών Πολιτών Τρίτων Χωρών. Οι προσπάθειες ενίσχυσης της συμμετοχής τους στην εκπαίδευση είναι θεμελιώδους σημασίας για την επίτευξη καλών συνθηκών διαβίωσης τους και της πορείας προς κοινωνική ένταξη και συνοχή.

Αντίκτυπος του COVID-19 στην πρόσβαση των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην εκπαίδευση

Η επείγουσα κατάσταση υγειονομικής περίθαλψης για COVID-19 έχει σοβαρές επιπτώσεις στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, ιδίως για τα άτομα που διαβιούν σε μειονεκτικές κοινωνικές συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων των σπουδαστών Πολιτών Τρίτων Χωρών.

Η πανδημία έχει επηρεάσει 1,5 δισεκατομμύριο φοιτητές παγκοσμίως, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών και των εκτοπισμένων σπουδαστών (UNESCO, 2020). Σε όλες τις Includ-EU χώρες τα σχολικά ιδρύματα αντιμετώπισαν επανειλημμένες διακοπές λειτουργίας και αναγκάστηκαν να μεταφέρουν τις δραστηριότητές τους στο διαδίκτυο. Αυτό διατάραξε τη μαθησιακή διαδικασία των σπουδαστών, με δυσανάλογο αντίκτυπο στα περιθωριοποιημένα παιδιά. Τα μέτρα της εξ αποστάσεως μάθησης επιδείνωσαν τις

υφιστάμενες ανισότητες στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, εκθέτοντας τα παιδιά των Πολιτών Τρίτων Χωρών σε υψηλό κίνδυνο εκπαιδευτικού και κοινωνικού αποκλεισμού.

Πρώτον, τα παιδιά σχολικής ηλικίας των Πολιτών Τρίτων Χωρών συχνά δεν έχουν πρόσβαση σε κατάλληλο εξοπλισμό και εγκαταστάσεις για να παρακολουθήσουν μαθήματα εξ αποστάσεως. Ενώ η εξ αποστάσεως μάθηση παραμένει ένα σημαντικό εργαλείο, δεν αποτελεί πάντα βιώσιμη εναλλακτική λύση για τους μαθητές Πολίτες Τρίτων Χωρών που ζουν σε εγκαταστάσεις υποδοχής προσφύγων και για όσους προέρχονται από νοικοκυριά με χαμηλότερο εισόδημα. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του ΟΟΣΑ, οι μαθητές με γονείς μετανάστες έχουν λιγότερες πιθανότητες να έχουν πρόσβαση σε υπολογιστή και σύνδεση στο διαδίκτυο στο σπίτι από ό,τι οι συνομήλικοί τους με γονείς ημεδαπούς (ΟΟΣΑ, 2020a). Οι μαθητές με γονείς μετανάστες είναι επίσης πιο πιθανό να μην διαθέτουν ένα ήσυχο μέρος για να μελετήσουν (ΟΟΣΑ, 2020b). Επιπλέον, οι οικονομικές δυσκολίες που επιδεινώθηκαν από την πανδημία κατέστησαν τον απαραίτητο τεχνολογικό εξοπλισμό απρόσιτο για πολλά νοικοκυριά Πολιτών Τρίτων Χωρών.

Δεύτερον, οι σπουδαστές από νοικοκυριά Πολιτών Τρίτων Χωρών τείνουν να στερούνται πρόσθετης μαθησιακής υποστήριξης στο σπίτι. Οι γονείς και οι κηδεμόνες των Πολιτών Τρίτων Χωρών έχουν, κατά μέσο όρο, χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο και ασθενέστερους κοινωνικοοικονομικούς πόρους, περιορισμένη γνώση της τοπικής γλώσσας και μικρότερη κατανόηση του εκπαιδευτικού συστήματος (ΟΟΣΑ, 2020a). Ως αποτέλεσμα, οι μαθητές Πολίτες Τρίτων Χωρών που εκπαιδεύονται εξ αποστάσεως συχνά αντιμετωπίζουν πρόσθετες δυσκολίες σε σύγκριση με τους συνομηλίκους τους με γονείς ημεδαπούς. Σχετικά, οι Includ-EU χώρες έχουν αναφέρει δυσκολίες των εκπαιδευτικών να διατηρήσουν επαφή με τις οικογένειες των Πολιτών Τρίτων Χωρών κατά τη διάρκεια των αναγκαστικών εγκλεισμών (lockdowns) και της διακοπής της λειτουργίας των σχολείων.

Η πανδημία έχει αρνητικό αντίκτυπο και στην εκπαίδευση ενηλίκων. Παρόλο που έχουν τεθεί σε εφαρμογή καινοτόμα εργαλεία και μεθοδολογίες, η διαδικτυακή μάθηση έχει αποδειχθεί δύσκολη για τους Πολίτες Τρίτων Χωρών με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, ιδίως για εκείνους που αρχίζουν να μαθαίνουν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής. Επιπλέον, οι οικονομικές συνέπειες της επείγουσας υγειονομικής περιθάλψης έχουν οδηγήσει σε μειωμένη εργασιακή ασφάλεια για τους Πολίτες Τρίτων Χωρών και, ως εκ τούτου, σε μεγαλύτερες πιθανότητες να αντιμετωπίσουν συναισθηματικά, οικονομικά ή πρακτικά προβλήματα που παρεμποδίζουν την ικανότητά τους να συγκεντρωθούν και να μάθουν.

Ο περιορισμός της κινητικότητας είχε επίσης αντίκτυπο στους διεθνείς φοιτητές τόσο στις χώρες προέλευσης όσο και στις χώρες προορισμού. Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ (2021a), ο αριθμός των πρώτων αδειών που εκδόθηκαν σε διεθνείς φοιτητές μειώθηκε σημαντικά το 2020 λόγω των περιορισμών κινητικότητας. Όσον αφορά την κατάσταση των εγκλωβισμένων στις χώρες προορισμού, στην Ιταλία, για παράδειγμα, οι οργανώσεις της διασποράς έπρεπε να στηρίξουν οικονομικά τους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές που έχασαν τη φοιτητική τους εργασία και δεν μπορούσαν να εγκαταλείψουν τη χώρα λόγω των περιορισμών κινητικότητας.

Οι εκπαιδευτικές ανισότητες που επιδεινώνονται από την πανδημία COVID-19 θα έχουν μακροπρόθεσμες συνέπειες για την ένταξη και την ενδυνάμωση των Πολιτών Τρίτων Χωρών όπως υποβαθμισμένης ποιότητας εκπαίδευση, μικρότερη εργασιακή ασφάλεια, απώλεια της πολιτισμικής διαφορετικότητας στα σχολεία και στους χώρους εργασίας, αυξημένες πιθανότητες επαγγελματικής εξουθένωσης, προβλήματα ψυχικής υγείας, άγχος και δυσαρέσκεια των μαθητών, χειρότερες σχολικές επιδόσεις, υψηλότερα ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου (ΟΟΣΑ, 2020a).

Ενώ η πιθανή απώλεια μάθησης αυτή καθ' εαυτή μπορεί να είναι σε μεγάλο βαθμό προσωρινή, άλλα στοιχεία που συνδέονται με την απουσία παραδοσιακής σχολικής εκπαίδευσης, όπως χαμηλότερες εκπαιδευτικές βλέψεις, αποδέσμευση από το σχολικό σύστημα, κοινωνική απομόνωση και μοναξιά, μπορεί να έχουν μακροπρόθεσμο αντίκτυπο στις επιδόσεις των μαθητών Πολιτών Τρίτων Χωρών.

Μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων

Σε αυτό το πλαίσιο, οι Includ-EU χώρες προσπάθησαν να μετριάσουν τις επιπτώσεις της πανδημίας στην πρόσβαση των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην εκπαίδευση.

Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα σε όλες τις χώρες προσαρμόστηκαν γρήγορα στην πρωτοφανή κατάσταση και δημιούργησαν διαδικτυακές τάξεις. Στη Σλοβενία, για παράδειγμα, τα σχολεία κατάφεραν να προσαρμόσουν τη μαθησιακή διαδικασία στις ανάγκες των μαθητών με διάφορες μορφές ατομικής και ομαδικής υποστήριξης. Δυστυχώς, για τους λόγους που εξηγήθηκαν παραπάνω, η εξ αποστάσεως μάθηση συνέχισε να μην αποτελεί βιώσιμη επιλογή για τους λιγότερο ευνοημένους μαθητές και τις οικογένειές τους.

Σχετικά μ' αυτό, η Ιταλία προώθησε μέτρα για να υποστηρίξει τις οικογένειες να ανταπεξέλθουν στις νέες καταστάσεις και για να δημιουργήσει συνθήκες για καλύτερα αποτελέσματα στην εκπαίδευση παρά τον εγκλεισμό. Τα μέτρα αυτά περιλάμβαναν κουπόνια για εξοπλισμό πληροφορικής, υπηρεσίες φύλαξης μωρών ή προγράμματα θερινής ημερήσιας φροντίδας, επιπλέον άδεια από την εργασία για έναν γονέα ανά νοικοκυριό. Ωστόσο, τα μέτρα αυτά ήταν περιορισμένα σε χρόνο και διαθεσιμότητα και οι ειδικές άδειες είχαν αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση των γυναικών. Ομοίως, στην Ισπανία, οι Αυτόνομες Κοινότητες ανέπτυξαν μέτρα για να μετριάσουν τις προκλήσεις που προέκυψαν από την πανδημία, τα οποία περιλάμβαναν την πρόσληψη περισσότερων επαγγελματιών σε τομείς όπως η εκπαίδευση και οι δημόσιες υπηρεσίες, την υποστήριξη οικογενειών για την αγορά Η/Υ και την διεύρυνση των μονάδων υγείας, εκπαίδευσης και κοινωνικών υπηρεσιών.

Τέλος, είναι επίσης σημαντικό να τονιστεί ότι η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, της κοινωνίας των πολιτών και του ιδιωτικού τομέα επέτρεψε την υλοποίηση έργων και πρωτοβουλιών για τον μετριασμό των επιπτώσεων της έκτακτης ανάγκης στην πρόσβαση των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην εκπαίδευση, ορισμένα από τα οποία παρουσιάζονται στις επόμενες ενότητες του παρόντος briefing.

Αντιμετώπιση της εκπαιδευτικής κρίσης μετά την εισροή ανθρώπων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία

Η επίθεση της Ρωσίας στην Ουκρανία έχει προκαλέσει μια άνευ προηγουμένου ανθρωπιστική κρίση στην Ευρώπη. Για να προσφέρει γρήγορη και αποτελεσματική προστασία σε όσους εγκαταλείπουν την Ουκρανία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε επιτακτικά την ενεργοποίηση της Οδηγίας Προσωρινής Προστασίας. Σύμφωνα με την Οδηγία, όσοι είναι δικαιούχοι θα λάβουν άμεση προστασία, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των δικαιωμάτων διαμονής, της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, της πρόσβασης σε στέγαση, της κοινωνικής πρόνοιας, της ιατρικής ή άλλης βοήθειας και των μέσων διαβίωσης. Όλα τα παιδιά που

διαφεύγουν από τον πόλεμο στην Ουκρανία θα έχουν πλήρη προστασία και πρόσβαση στην εκπαίδευση και την υγειονομική περίθαλψη. Τα ασυνόδευτα παιδιά και οι έφηβοι θα λάβουν επίσης κηδεμονία εκ του νόμου (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

Η συνεχιζόμενη ανθρωπιστική κρίση έχει οδηγήσει σε εκπαιδευτική κρίση. Τα κράτη, οι τοπικές αρχές και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις πρέπει να συντονίσουν την δράση τους για να εξασφαλίσουν τη συνέχεια της εκπαίδευσης και ένα ασφαλές μαθησιακό περιβάλλον για τα παιδιά που έχουν πληγεί από τον πόλεμο. Αυτό περιλαμβάνει επίσης την παροχή βοήθειας και την ένταξη στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα τόσο των μαθητών όσο και των εκπαιδευτικών που εγκαταλείπουν την Ουκρανία.

Η UNESCO ανακοίνωσε την υποστήριξη της συνέχειας της μάθησης μέσω του Παγκόσμιου Εκπαιδευτικού Συνασπισμού της, που δημιουργήθηκε το 2020 ως απάντηση στις προκλήσεις της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια της έκτακτης ανάγκης COVID-19 (UNESCO, 2022).

Επιπροσθέτως, η UNESCO απεικονίζει επίσης τον τρόπο με τον οποίο οι χώρες στην Ευρώπη και πέραν αυτής ανταποκρίνονται στις εκπαιδευτικές ανάγκες των Ουκρανών προσφύγων (UNESCO, 2022). Τα μέτρα που έχουν εφαρμοστεί μέχρι στιγμής περιλαμβάνουν μεταβατικά μέτρα, άμεση ενσωμάτωση στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα, προσαρμογή της γλώσσας και του προγράμματος σπουδών, ψυχολογική υποστήριξη, κατάρτιση και διαπίστευση των εκπαιδευτικών, εκτός από άλλες δράσεις που έχουν λάβει χώρα για τη διασφάλιση της εγγραφής, της πιστοποίησης και της οικονομικής υποστήριξης (UNESCO, 2022).

Ορισμένες πρωτοβουλίες έχουν επίσης συμπεριλάβει επιλογές εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στα ουκρανικά για την υποστήριξη των Ουκρανών προσφύγων σπουδαστών κατά τη μετάβαση σε ένα διαφορετικό εκπαιδευτικό και γλωσσικό περιβάλλον (UNESCO, 2022), αξιοποιώντας τα εργαλεία και την επάρκεια που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Πρόσβαση στην εκπαίδευση στις Includ-EU χώρες

Μολονότι οι Includ-EU χώρες αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις όσον αφορά τη διασφάλιση της πρόσβασης των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην εκπαίδευση, αξίζει να επισημανθούν ορισμένες σημαντικές ιδιαιτερότητες σε επίπεδο χώρας με βάση τη μεταναστευτική ιστορία, τα γενικά κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά και τις εθνικές πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας.

Ελλάδα

Το Ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο (Νόμος 1566/1985, Νόμος 2910/2001) εγγυάται την πρόσβαση στην υποχρεωτική εκπαίδευση για όλα τα παιδιά ηλικίας 6-15 ετών, ανεξάρτητα από την εθνικότητα και το καθεστώς διαμονής των γονέων τους. Σύμφωνα με τα τελευταία καταγεγραμμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), κατά το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019, συνολικά 1.461.857 μαθητές εγγράφηκαν στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα. Από αυτούς, οι 54.137 ήταν Πολίτες Τρίτων Χωρών και οι 28.696 ήταν εγγεγραμμένοι στο δημοτικό σχολείο (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Το Ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο εκπαίδευσης των προσφύγων αποτελείται από δομές υποδοχής και εκπαίδευσης, που ονομάζονται ΔΥΕΠ και βρίσκονται κυρίως σε κέντρα υποδοχής, τάξεις υποδοχής (σε σχολικές εγκαταστάσεις), τάξεις ενισχυτικής διδασκαλίας (σε σχολικές εγκαταστάσεις) (AIDA, 2021).

Παρόλο που έχουν ληφθεί καινοτόμα μέτρα για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, η φοίτηση και οι επιδόσεις των μη ελληνόφωνων παιδιών εξακολουθούν να παρεμποδίζονται από διάφορους παράγοντες.

Σύμφωνα με την έκθεση του Έλληνα Διαμεσολαβητή του Μαρτίου 2021 σχετικά με την ένταξη στην εκπαίδευση, ο αριθμός των παιδιών που διαμένουν στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) και στις Δομές φιλοξενίας, τα οποία είναι εγγεγραμμένα στα σχολεία απέχει πολύ από την πραγματική φοίτηση, με αυξημένη σχολική εγκατάλειψη σχετιζόμενη με δυσλειτουργίες του συστήματος. Σε αυτές περιλαμβάνονται η μερική εφαρμογή του προγράμματος ΔΥΕΠ, η έλλειψη εκπαιδευτικών, τα προβλήματα μεταφοράς για την προσέλευση στα σχολεία, οι ελλείψεις εμβολιασμών, οι διοικητικές καθυστερήσεις και οι περιορισμοί μετακίνησης που σχετίζονται με τον COVID, καθώς και ο ανεπαρκής εξοπλισμός για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Επιπλέον, μια πρόσφατη μελέτη υπέδειξε ότι οι τάξεις ΔΥΕΠ συμβάλλουν στον διαχωρισμό και τον στιγματισμό αντί να επιτρέπουν την εκπαιδευτική ενσωμάτωση των προσφύγων μαθητών. Οι γονείς έχουν επίσης εκφράσει ανησυχίες για ξενοφοβικές συμπεριφορές και έχουν απειλήσει με καταλήψεις σχολείων (Σιμόπουλος και Αλεξανδρίδης, 2019).

Τέλος, οι Πολίτες Τρίτων Χωρών στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν σημαντική έλλειψη παροχής προσχολικής εκπαίδευσης, ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης.

Ιταλία

Το Άρθρο 34 του Συντάγματος της Ιταλίας ορίζει ότι "τα σχολεία είναι ανοικτά σε όλους" και αναγνωρίζει το θεμελιώδες δικαίωμα στην εκπαίδευση. Σύμφωνα με το Άρθρο 38 του Ενοποιημένου Νόμου για τη Μετανάστευση (TUI), η εκπαίδευση πρέπει να διασφαλίζεται σε όλους τους Πολίτες Τρίτων Χωρών που διαμένουν στην Ιταλία, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης, της πρόσβασης σε υπηρεσίες και της συμμετοχής στη σχολική ζωή- το ίδιο άρθρο δίνει επίσης έμφαση στην αξία της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, των γλωσσικών διαφορών και του αμοιβαίου

σεβασμού.

Το ιταλικό εκπαιδευτικό σύστημα χαρακτηρίζεται από συνεχή αύξηση του αριθμού των μη Ιταλών σπουδαστών. Στο τέλος του 2018, το 9,7 τοις εκατό των σπουδαστών είχε μεταναστευτικό υπόβαθρο.² Ωστόσο, το ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο των Πολιτών Τρίτων Χωρών είναι γενικά χαμηλότερο από εκείνο των Ιταλών.³ Το χάσμα αυτό είναι ακόμη μεγαλύτερο μεταξύ των γυναικών Πολιτών Τρίτων Χωρών και των ημεδαπών γυναικών. Οι Πολίτες Τρίτων Χωρών είναι επίσης πιο πιθανό να είναι "πρώωρα εγκαταλείποντες" σε σύγκριση με τους ημεδαπούς.⁴

Για να αποφευχθεί η διάκριση και να ευνοηθεί η ένταξη, στην Ιταλία η παρουσία αλλοδαπών μαθητών περιορίζεται στο 30 τοις εκατό ανά τάξη.⁵

Στην Ιταλία, η πρόσβαση των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση διασφαλίζεται από πολλούς αρμόδιους φορείς. Το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Παιδείας βασίζονται στην εμπειρογνωμοσύνη του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την εφαρμογή προγραμμάτων για την εν λόγω ομάδα-στόχο και χρηματοδοτούν την αναβάθμιση των υφιστάμενων βέλτιστων πρακτικών. Τα Επαρχιακά Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (CPIA) παρέχουν μαθήματα ιταλικής γλώσσας. Τα CPIA υποστηρίζουν την κοινωνική συνοχή επίσης μέσω της συνεργασίας με τα Κέντρα Απασχόλησης και άλλους

²Σύμφωνα με το ANSUL (Εθνικό Μητρώο Σπουδαστών και Αποφοίτων), αυτό το 9,7 τοις εκατό αντιπροσωπεύει περίπου 850.000 σπουδαστές με μεταναστευτικό υπόβαθρο- το 63 τοις εκατό αυτών έχουν γεννηθεί στην Ιταλία (πάνω από το 10 τοις εκατό στα νηπιαγωγεία και τα δημοτικά σχολεία, το 9,6 τοις εκατό στην κατώτερη δευτεροβάθμια/μέση εκπαίδευση και το 7,0 τοις εκατό στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση/κολλέγιο).

³Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat (2015-2016), κατά μέσο όρο, το ανώτερο μορφωτικό επίπεδο των Πολιτών Τρίτων Χωρών (ISCED 5-8) είναι χαμηλότερο από εκείνο των ημεδαπών. Το χάσμα μεταξύ των επιτευγμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης των ΠΤΧ και των υπηκόων υφίσταται στην Ιταλία (1 τοις εκατό έναντι 4 τοις εκατό), και είναι ακόμη μεγαλύτερο μεταξύ των γυναικών (9 τοις εκατό έναντι 11 τοις εκατό). Το χάσμα διευρύνεται με την ηλικία: το ποσοστό των Πολιτών Τρίτων Χωρών μεταξύ 30-34 ετών με τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ακόμη χαμηλότερο σε σύγκριση με τους γηγενείς ομότιμους τους (Ιταλία: 28 τοις εκατό έναντι 12 τοις εκατό).

⁴Το 24,3 τοις εκατό των Πολιτών Τρίτων Χωρών έναντι 10,1 τοις εκατό των ημεδαπών ηλικίας 18-24 ετών εντός της ΕΕ έχουν επιτύχει στην κατώτερη εκπαίδευση (ISCED 0-2) (Eurostat, 2015-2016).

⁵Το όριο αυτό καθορίστηκε από το Υπουργείο Παιδείας, Πανεπιστημίων και Έρευνας (MIUR) και δεν ισχύει σε τρεις περιπτώσεις: 1) όταν οι αλλοδαποί σπουδαστές γνωρίζουν ήδη άπταιστα την ιταλική γλώσσα (για παράδειγμα, για αλλοδαπούς που γεννήθηκαν στην Ιταλία ή που ξεκίνησαν την εκπαιδευτική τους σταδιοδρομία σε ιταλικά σχολεία)- 2) όταν πρόκειται για αλλοδαπούς χωρίς επαρκή γνώση της ιταλικής γλώσσας που χρειάζονται ειδική βοήθεια για λόγους εκπαιδευτικής συνέχειας- 3) στην περίπτωση τάξεων που έχουν ήδη σχηματιστεί κατά το προηγούμενο έτος.

φορείς απασχόλησης, τα Ιδρύματα Επαγγελματικής Κατάρτισης και τις Περιφέρειες. Τελευταίο αλλά εξ ίσου σημαντικό, ο ιδιωτικός τομέας διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία και στην τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας, προσφέροντας κύκλους κατάρτισης και περιόδους μαθητείας.

Η γραφειοκρατία και οι μακροχρόνιες διαδικασίες αποτελούν τεράστια επιβάρυνση για τους Πολίτες Τρίτων Χωρών που προσπαθούν να αποκτήσουν πρόσβαση στο ιταλικό εκπαιδευτικό σύστημα, ιδίως όταν πρόκειται για την αναγνώριση τίτλων που αποκτήθηκαν εκτός της ΕΕ.

Εκτός από τις δυσκίνητες διοικητικές διαδικασίες, τα γλωσσικά εμπόδια έχουν ως αποτέλεσμα να προκύψουν σημαντικές δυσκολίες στην κάλυψη των σχολικών απαιτήσεων, καθώς και πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου. Τα γλωσσικά εμπόδια επηρεάζουν επίσης τις οικογένειες των μαθητών Πολιτών Τρίτων Χωρών οι οποίες συχνά δυσκολεύονται να προσανατολιστούν στις πολύπλοκες διοικητικές διαδικασίες για την εγγραφή στο σχολείο. Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση για τους αλλοδαπούς μαθητές στην Ιταλία (MIUR, 2019), πάνω από το 40 τοις εκατό των δεκατετράχρονων μαθητών με μη ιταλική υπηκοότητα υστερούν από πλευράς εκπαίδευσης.

Ο Ευρωπαϊκός Δείκτης Πρόωρης Αποχώρησης από την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση (ELET) δείχνει ότι οι αλλοδαποί φοιτητές είναι εκείνοι που διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο εγκατάλειψης, με έναν αριθμό ίσο με 32,8 τοις εκατό σε σύγκριση με έναν εθνικό μέσο όρο 13,8 τοις εκατό (υψηλότερο από τον Ευρωπαϊκό στόχο για το 2020 που είναι ίσος με 10 τοις εκατό) (MIUR, 2019).

Τέλος, πρέπει να ληφθούν υπόψη και τα οικονομικά εμπόδια, ιδίως όταν πρόκειται για την τριτοβάθμια εκπαίδευση: το κόστος του πανεπιστημίου (άμεσο κόστος, όπως τα πανεπιστημιακά δίδακτρα, η στέγαση, η μεταφορά- και έμμεσο κόστος, όπως το γεγονός ότι οι φοιτητές δεν εργάζονται συνήθως κατά τη διάρκεια των σπουδών τους) είναι συχνά δυσβάσταχτο, ιδίως για τις πιο ευάλωτες οικογένειες μεταναστών.

Άλλα εμπόδια περιλαμβάνουν την έλλειψη υποστήριξης από την οικογένεια και τους φίλους- χαμηλότερο επίπεδο κοινωνικού κεφαλαίου- ένα προσωπικό αλλά και οικογενειακό χάσμα μεταξύ των μεταναστών και των Ιταλών φοιτητών (το οποίο δεν συνδέεται μόνο με τα προσόντα των γονέων τους αλλά και με το συμβολικό πολιτιστικό τους κεφάλαιο)- διάφορα ζητήματα που σχετίζονται με τη γλώσσα και τις συμβολικές τους επιπτώσεις. Ωστόσο, παρά την ύπαρξη αυτών των εμποδίων, η παρουσία νέων μεταναστών φοιτητών στα ιταλικά πανεπιστήμια αυξάνεται σημαντικά.

Ολλανδία

Στην Ολλανδία, η εκπαίδευση είναι υποχρεωτική για τα παιδιά ηλικίας πέντε έως 16 ετών, ανεξάρτητα από το μεταναστευτικό καθεστώς του παιδιού.

Κατά την άφιξή τους στις Ολλανδία, τα μικρότερα παιδιά εγγράφονται συνήθως σε δημόσια σχολεία, όπου θεωρείται ότι θα μάθουν γρήγορα ολλανδικά. Εκείνα που χρειάζονται πιο εστιασμένη προσοχή μπορούν να εγγραφούν σε ένα διεθνές προπαρασκευαστικό σχολείο που επικεντρώνεται στην εντατική εκμάθηση της γλώσσας πριν ενταχθούν σε ένα δημόσιο σχολείο με άλλα παιδιά από την Ολλανδία.

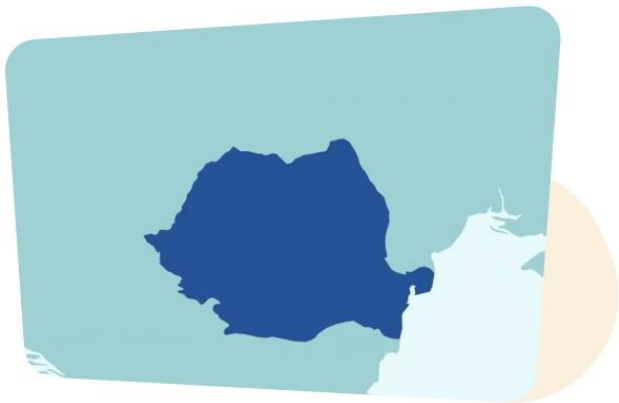
Τα παιδιά που ολοκληρώνουν την εκπαίδευσή τους στις Ολλανδία μέχρι την ηλικία των 18 ετών και λαμβάνουν άδεια παραμονής απαλλάσσονται γενικά από την απαίτηση να περάσουν τις κρατικές εξετάσεις ένταξης.

Το 2018, μια μελέτη διαπίστωσε ότι το 99 τοις εκατό των παιδιών που διαμένουν σε κέντρα ασύλου φοιτούν σε σχολείο (Avance-Impact, 2018). Στην πράξη, ωστόσο, οι αιτούντες άσυλο τείνουν να μεταφέρονται σε διαφορετικά κέντρα υποδοχής και ασύλου πολλές φορές κατά τη διάρκεια των πρώτων ετών παραμονής τους. Αυτό μπορεί να προκαλέσει δυσχέρειες στην εκπαίδευση, το κοινωνικό δίκτυο και τη γενικότερη πρόοδο ένταξης ενός παιδιού.

Όσον αφορά την εκπαίδευση ενηλίκων, το Ολλανδικό σύστημα ένταξης επιτρέπει στους κατόχους άδειας διαμονής να ολοκληρώνουν τις σπουδές τους ενώ εργάζονται, σε μια προσπάθεια να ενθαρρύνει τη μόνιμη αυτότητα. Ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης, οι κάτοχοι άδειας διαμονής ενδέχεται να υποχρεούνται να επιτύχουν στις ολλανδικές εξετάσεις ένταξης πριν από την έναρξη των σπουδών τους. Καθώς πολλά πανεπιστήμια στις Ολλανδία προσφέρουν μαθήματα στην αγγλική γλώσσα, οι μετανάστες ενδέχεται να μην απαιτείται να έχουν ένα συγκεκριμένο επίπεδο ολλανδικών για να πληρούν τις προϋποθέσεις εισαγωγής.

Στην περίπτωση των προσφύγων που επανεγκαθίστανται, οι φιλοδοξίες και η ικανότητά τους να σπουδάσουν στις Ολλανδία προσδιορίζονται πριν από την άφιξή τους, προκειμένου να διευκολυνθεί η εισαγωγή τους στο κατάλληλο εκπαιδευτικό ίδρυμα. Τα διοικητικά βήματα, όπως η επικύρωση των προσόντων, η πρόσβαση στη χρηματοδότηση των φοιτητών, οι διαδικασίες εισαγωγής και τα μαθήματα γέφυρας, μπορεί να διαρκέσουν μήνες. Ως εκ τούτου, όσο νωρίτερα γίνουν οι ρυθμίσεις, τόσο πιο εύκολο είναι για τους πρόσφυγες να ξεκινήσουν ή να συνεχίσουν την εκπαίδευση μετά την άφιξή τους. Αντίθετα, για τους αιτούντες άσυλο άνω των 18 ετών, απαιτείται (σχεδόν πάντα) άδεια παραμονής για την επίσημη εγγραφή στην εκπαίδευση. Σε αντίθεση με τις περιπτώσεις επανεγκατάστασης που γενικά διεκπεραιώνονται ταχύτερα, οι αιτούντες άσυλο συχνά πρέπει να περιμένουν μήνες ή και χρόνια για να εξασφαλίσουν την άδεια παραμονής τους. Στη συνέχεια, πρέπει να περάσουν από τα διοικητικά βήματα της εκμάθησης της ολλανδικής γλώσσας, της επικύρωσης των αλλοδαπών τίτλων σπουδών τους, της ολοκλήρωσης μαθημάτων γεφύρωσης και της ικανοποίησης των κριτηρίων εισαγωγής.

Ρουμανία

Η πρόσβαση στην εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει σοβαρή πρόκληση για τους ανθρώπους στη Ρουμανία, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες. Οι στατιστικές δείχνουν ότι η αναλογία εγγραφής στο σχολείο μειώνεται όσο αυξάνεται η ηλικία. Κατά μέσο όρο, το 4 τοις εκατό των ατόμων που έχουν τη νόμιμη ηλικία για να φοιτήσουν στο σχολείο δεν το πράττουν, κυρίως λόγω φτώχειας (Mosora and Mosora, 2013).

Το εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα περιλαμβάνει εγκεκριμένα ή πιστοποιημένα δημόσια, ιδιωτικά και

θρησκευτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Οι Πολίτες Τρίτων Χωρών με άδεια διαμονής στη Ρουμανία έχουν απεριόριστη πρόσβαση σε όλες τις σχολικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής κατάρτισης και των υποτροφιών.

Οι Επαρχιακές Σχολικές Επιθεωρήσεις διοργανώνουν μαθήματα ρουμανικής γλώσσας για όλους τους μετανάστες που διαμένουν νόμιμα στη χώρα. Στο τέλος των προπαρασκευαστικών γλωσσικών μαθημάτων, μια επιτροπή που ορίζεται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας αξιολογεί το επίπεδο που επιτεύχθηκε και εκδίδει δωρεάν πιστοποιητικό γλωσσομάθειας. Τα μαθήματα μπορούν επίσης να διοργανώνονται από ΜΚΟ ή άλλους φορείς που παρέχουν βοήθεια στους μετανάστες (π.χ. διεθνείς οργανισμοί, πανεπιστήμια).

Οι κάτοχοι διεθνούς προστασίας έχουν πρόσβαση σε όλες τις μορφές εκπαίδευσης με τους ίδιους όρους που ορίζει ο νόμος για τους Ρουμάνους πολίτες.⁶ Εάν εγγραφούν στο Πρόγραμμα Ένταξης που συντονίζει η Γενική Επιθεώρηση Μετανάστευσης (GI), έχουν πρόσβαση σε μαθήματα ρουμανικής γλώσσας και σε συνεδρίες προσανατολισμού.

Οι κύριες προκλήσεις που εντοπίζονται κατά την πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα είναι οι επαχθείς γραφειοκρατικές διαδικασίες, τα γλωσσικά εμπόδια, η αναγνώριση των διπλωμάτων και/ή των πιστοποιητικών μάθησης, η έλλειψη υλικών πόρων, η οποία γίνεται όλο και πιο σημαντική λόγω της πανδημίας του COVID-19, οι πολιτισμικές διαφορές.

⁶Πληροφορίες διαθέσιμες στον επίσημο διαδικτυακό τόπο: <https://igi.mai.gov.ro/en/>.

Σλοβενία

Στη Σλοβενία, όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από το μεταναστευτικό τους καθεστώς, έχουν το δικαίωμα να εγγραφούν στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση με τους ίδιους όρους με τους Σλοβένους πολίτες.

Η Σλοβενία έχει εκπονήσει διάφορα κεντρικής σημασίας έγγραφα για την ένταξη των παιδιών μεταναστών μέσω της εκπαίδευσης. Μεταξύ αυτών, οι *Κατευθυντήριες γραμμές για την ένταξη των παιδιών μεταναστών στα νηπιαγωγεία και τα σχολεία* ορίζουν μια "προσέγγιση χωρίς αποκλεισμούς για την υλοποίηση του δικαιώματος στην εκπαίδευση των παιδιών μεταναστών για

τηνεπιτυχή ένταξη και συμβολή σε μια διαπολιτισμική κοινωνία". Ο Νόμος για τους Παιδικούς Σταθμούς (KindergartensAct) δεν αναφέρει συγκεκριμένα τους Πολίτες Τρίτων Χωρών, αλλά ορίζει ότι η προσχολική εκπαίδευση θα πρέπει να διεξάγεται σύμφωνα με τις αρχές των ίσων ευκαιριών για όλα τα παιδιά και τους γονείς, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές μεταξύ των παιδιών, το δικαίωμα επιλογής και το δικαίωμα να είναι διαφορετικά.⁷

Κατά την άφιξή τους στη Σλοβενία, τα παιδιά των μεταναστών, εκτός από το κανονικό πρόγραμμα σπουδών, μπορούν να έχουν πρόσβαση σε πρόσθετη γλωσσική και μαθησιακή ενίσχυση. Οι *Κανονισμοί σχετικά με τους κανόνες και τα πρότυπα* για την εφαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (2010) θεσπίζουν την υποχρέωση για τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να οργανώνουν μαθήματα σλοβενικής γλώσσας που χρηματοδοτούνται από το Υπουργείο Παιδείας, Επιστημών και Αθλητισμού. Για τους μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μαθήματα γλώσσας προσφέρονται μόνο τα δύο πρώτα έτη της εκπαίδευσής τους στη Σλοβενία.

Όσον αφορά τους αιτούντες άσυλο και την πρόσβασή τους στην εκπαίδευση, σύμφωνα με την έκθεση της AIDA, οι αιτούντες άσυλο και τα παιδιά δεν αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια κατά την πρόσβασή τους στα δημοτικά σχολεία. Ωστόσο, οι αιτούντες άσυλο σπάνια πληρούν τα τυπικά κριτήρια για να εγγραφούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Για τον λόγο αυτό, το 2016, το Σλοβενικό Ινστιτούτο Εκπαίδευσης Ενηλίκων ενέκρινε το πρόγραμμα "*Αλφαριθμητισμός στα σλοβενικά για ενήλικες που μιλούν άλλες γλώσσες με συμβολή σε παιδιά που ζητούν άσυλο ηλικίας 15-18 ετών*" για την προώθηση της ενσωμάτωσής τους σε σχολικά προγράμματα για ενήλικες. Σύμφωνα με τα ευρήματα του MIPEX, οι οικογένειες μεταναστών και τα σχολεία λαμβάνουν περιορισμένη υποστήριξη για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών μαθητών (MIPEX, 2020).

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Σλοβενίας έχει αναπτύξει πολυάριθμες κατευθυντήριες γραμμές και εξατομικευμένες πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι Πολίτες Τρίτων Χωρών στην πρόσβαση στην εκπαίδευση. Ενώ υπάρχουν αρκετές ορθές πρακτικές, οι μεγαλύτερες προκλήσεις παραμένουν, η έλλειψη ολοκληρωμένης θεσμικής προσέγγισης, χρηματοδότησης και διάδοσης των ορθών πρακτικών σε ολόκληρη τη χώρα.

⁷Άρθρο 3, Νόμος για τα Νηπιαγωγεία, www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO447, ανεπίσημη μετάφραση: www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Zakonodaja/EN/Kindergarten-act_ZVrt_EN_16-04-2019.pdf

Ισπανία

Η εκπαίδευση αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες δικαίωμα από το Ισπανικό σύνταγμα (Άρθρο 27) και ως συστατικό στοιχείο της ελευθερίας, της ισότητας και της δημοκρατίας.

Ο Οργανικός Νόμος 2/2009 για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των αλλοδαπών στην Ισπανία και την κοινωνική τους ένταξη αναφέρεται ρητά στην πρόσβαση στην εκπαίδευση ως μέρος της "κοινωνικής ένταξης των μεταναστών μέσω εγκάρσιων πολιτικών που αφορούν όλους τους πολίτες". Όλοι οι αλλοδαποί κάτω των 18 ετών

έχουν πρόσβαση στη βασική, δωρεάν και υποχρεωτική εκπαίδευση. Επιπλέον, κάθε μετανάστης που διαμένει στην Ισπανία έχει πρόσβαση "στα άλλα μετα-υποχρεωτικά εκπαιδευτικά στάδια, στην απόκτηση των αντίστοιχων προσόντων και στο δημόσιο σύστημα υποτροφιών με τους ίδιους όρους με τους Ισπανούς".

Η εκπαίδευση, καθώς και οι κοινωνικές πολιτικές, αποτελούν αρμοδιότητες των Αυτόνομων Κοινοτήτων, οι οποίες είναι υπεύθυνες για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγησή τους. Οι κοινωνικές οργανώσεις και ο ιδιωτικός τομέας, ιδίως οι επιχειρήσεις, έχουν επίσης ιδιαίτερο ρόλο στη διασφάλιση της πρόσβασης στην εκπαίδευση.

Τα τελευταία στοιχεία που παρέχονται από το Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο της Ισπανίας (INE) σχετικά με την εκπαίδευση και τη μετανάστευση ανάγονται στο 2016. Στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση είχαν εγγραφεί συνολικά 716.736 αλλοδαποί μαθητές, οι οποίοι αντιπροσώπευαν το 16 τοις εκατό του αλλοδαπού πληθυσμού. Την ίδια χρονιά, μια έρευνα σχετικά με τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες από τον ίδιο οργανισμό έδειξε ότι 3.241.404 αλλοδαποί στην Ισπανία δήλωσαν ότι έχουν πραγματοποιήσει κάποια εκπαιδευτική δραστηριότητα τα τελευταία 12 χρόνια (INE, 2017).

Προώθηση Εκπαιδευτικών Πολιτικών και Πρακτικών χωρίς αποκλεισμούς για τους Πολίτες Τρίτων Χωρών στην Ευρώπη

Οι Includ-EU χώρες έχουν θέσει σε εφαρμογή ένα ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών που στοχεύουν στην προώθηση της πρόσβασης και της συμμετοχής των Πολιτών Τρίτων Χωρών στην εκπαίδευση. Τα μέτρα περιλαμβάνουν την ανάπτυξη ικανοτήτων με αποδέκτες τους εκπαιδευτικούς και τις σχολικές κοινότητες, πρόσθετη γλωσσική κατάρτιση, δράσεις που αποσκοπούν στην οικοδόμηση αμοιβαίας εμπιστοσύνης, συμπεριλαμβανομένης της καθοδήγησης και της υποστήριξης από ομότιμους, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και έργα που καλύπτουν συγκεκριμένες μαθησιακές ανάγκες. Είναι σημαντικό ότι κάθε πρωτοβουλία προσφέρει ένα έμπρακτο παράδειγμα για το πώς είναι δυνατόν να γίνουν θετικά βήματα προς την κατεύθυνση πολιτιστικά πολύμορφων εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων χωρίς αποκλεισμούς τα οποία ωφελούν τόσο τους σπουδαστές Πολίτες Τρίτων Χωρών όσο και την κοινωνία γενικότερα.

1. Ανάπτυξη διαπολιτισμικών ικανοτήτων και κατάρτιση εκπαιδευτικών

Παρόλο που όλες οι Includ-EU χώρες έχουν θεσπίσει μέτρα για να καταστήσουν την υποχρεωτική εκπαίδευση πιο ανοικτή σε όλους, η πραγματικότητα δείχνει ότι η πλήρης εφαρμογή των μέτρων αυτών αποδεικνύεται πρόκληση. Οι εκπαιδευτικοί και το προσωπικό των σχολείων πρέπει να αγωνισθούν στην πράξη με την περιορισμένη εξειδικευμένη κατάρτιση και τις οδηγίες σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης της διαπολιτισμικής επικοινωνίας και να διασφαλίσουν ότι οι διαφορές δεν θα γίνουν πηγές συγκρούσεων. Οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν επίσης διάφορα εμπόδια, καθώς πρέπει να μάθουν να προσαρμόζονται για να καλύψουν τις ψυχοκοινωνικές ανάγκες των παιδιών των οποίων οι ζωές έχουν ξεριζωθεί λόγω κρίσιμων καταστάσεων, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι υπόλοιποι

σπουδαστές συμβάλλουν στη δημιουργία ενός φιλόξενου περιβάλλοντος στην τάξη. 1©Kampus PRODUCTION / pexels.com

Ανταποκρινόμενες σε αυτές τις προκλήσεις, οι Includ-EU χώρες έχουν αναπτύξει πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη ικανοτήτων που απευθύνονται στους εκπαιδευτικούς και τις σχολικές κοινότητες. Μέσω αυτών των πρωτοβουλιών, το διδακτικό προσωπικό επωφελείται από ειδική κατάρτιση σχετικά με το πώς να ασχοληθεί με μαθητές με πολιτισμικά διαφορετικό υπόβαθρο και να τους βοηθήσει να αναπτύξουν τις δυνατότητές τους. Το προσωπικό των σχολείων μπορεί να είναι καλύτερα εφοδιασμένο για να εξυπηρετεί τις συγκεκριμένες ανάγκες των μαθητών Πολιτών Τρίτων Χωρών συμμετέχοντας σε προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης και κατάρτισης που δύνανται να τους παράσχουν σχετικές δεξιότητες και πόρους που θα τους βοηθήσουν να βελτιώσουν τις κοινωνικές σχέσεις στο σχολείο και να προσαρμόσουν το πρόγραμμα σπουδών με τρόπο ώστε να λαμβάνει υπόψη τις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών Πολιτών Τρίτων Χωρών. Είναι σημαντικό ότι αυτές οι πρωτοβουλίες διαπολιτισμικής κατάρτισης ωφελούν ολόκληρη τη σχολική κοινότητα και ενισχύουν τις μακροπρόθεσμες προοπτικές ένταξης, καταβάλλοντας προσπάθεια να μειωθούν οι επιπτώσεις που έχουν οι υλικές δυσκολίες ή τα περιορισμένα δίκτυα υποστήριξης στις μελλοντικές ευκαιρίες των Πολιτών Τρίτων Χωρών.

Ορθές πρακτικές με μια ματιά

Σχολεία για όλους – Δημιουργία σχολείων χωρίς αποκλεισμούς μέσω της κατάρτισης των εκπαιδευτικών

Φορείς υλοποίησης: Ευρωπαϊκό Κέντρο Wergeland, Ελληνικό Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Συμβούλιο της Ευρώπης.

Το πρόγραμμα "Σχολεία για όλους" έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι τα ελληνικά σχολεία θα λειτουργούν χωρίς αποκλεισμούς και θα είναι φιλόξενα για όλους. Μέσω αυτού του έργου, διευθυντές, εκπαιδευτικοί και οικογένειες λαμβάνουν εξειδικευμένη κατάρτιση για να μάθουν νέους τρόπους για την δημιουργία ενός παρακινητικού και χωρίς αποκλεισμούς μαθησιακού περιβάλλοντος.

Η κατάρτιση παρέχει στο προσωπικό των σχολείων και στις οικογένειες των μαθητών τα εργαλεία, τις δεξιότητες και την αυτοπεποίθηση για τη διαχείριση των συγκρούσεων και την αντιμετώπιση της μισαλλοδοξίας, των διακρίσεων, του ρατσισμού και της ρητορικής μίσους. Καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, σχολικές ομάδες αποτελούμενες από διευθυντές σχολείων, εκπαιδευτικούς και εκπροσώπους γονέων εκπαιδεύονται και καθοδηγούνται από έμπειρους εκπαιδευτές. Όλο το σχολείο συμμετέχει σε εργαστήρια και άλλες δραστηριότητες.

Είναι σημαντικό ότι το πρόγραμμα "Σχολεία για όλους" απευθύνεται σε ολόκληρη τη σχολική κοινότητα και όχι μόνο στο διδακτικό προσωπικό. Αυτό το χαρακτηριστικό συμβάλλει στη διάχυση της γνώσης και των βέλτιστων πρακτικών σε ολόκληρη τη σχολική κοινότητα. Μέσω της στοχευμένης ανάπτυξης ικανοτήτων, το έργο συμβάλλει επίσης στην άρση των αρνητικών στερεοτύπων που επηρεάζουν τους Πολίτες Τρίτων Χωρών στο σχολικό περιβάλλον.

Το έργο "Σχολεία για όλους" υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος "Τοπική Ανάπτυξη και Μείωση της Φτώχειας" από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Wergeland (EWC), υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων και με την υποστήριξη του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ).

Απάντηση στις «Προκλήσεις της Διαπολιτισμικής Συνύπαρξης»- Σλοβενία

Φορείς υλοποίησης: Ινστιτούτο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής και Έργων Εκπαιδευτικής Ανάπτυξης (Ινστιτούτο ISA) και Κοινοπραξία σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ο στόχος του έργου "Προκλήσεις της Διαπολιτισμικής Συνύπαρξης" είναι να βελτιώσει τις δεξιότητες των διευθυντών και των επαγγελματιών στον χώρο της εκπαίδευσης, διασφαλίζοντας ότι το εκπαιδευτικό σύστημα της Σλοβενίας θα είναι χωρίς αποκλεισμούς και φιλόξενο για τα παιδιά με διαφορετικό υπόβαθρο. Το έργο παρέχει πρακτικές λύσεις στην ανάγκη για ένα

συστηματικό πρόγραμμα εργασίας για τα παιδιά Πολιτών Τρίτων Χωρών και στην έλλειψη τακτικής παρακολούθησης των δραστηριοτήτων του εκπαιδευτικού συστήματος της Σλοβενίας.

Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν υπηρεσίες σχολικής συμβουλευτικής, εντατικά μαθήματα σλοβενικών ως δεύτερης γλώσσας, εργαστήρια για τη βελτίωση του σχολικού κλίματος, συνεχή εκπαίδευση ειδικών επαγγελματιών - διδακτική, παρακολούθηση των γνώσεων των μαθητών και των μεθόδων αξιολόγησης.

Οι εκπαιδευτικοί λειτουργούν ως εστιακά σημεία και είναι υπεύθυνοι για τη δημιουργία δικτύων με άλλους γονείς και άλλες τοπικές οργανώσεις. Αυτό είναι το κλειδί για την επιτυχία του έργου, μαζί με τις προσαρμοσμένες μεθόδους διδασκαλίας και τις επίσημες και ανεπίσημες εκπαιδευτικές δραστηριότητες που προσφέρονται από τα σχολεία.

Aula Intercultural – Τάσεις πολυπολιτισμικής διαφοροποίησης - Ισπανία

Φορέας υλοποίησης: Συνδικάτο - UGT.

Το εργατικό συνδικάτο UGT (Unión General de Trabajadores) αποφάσισε να αντιμετωπίσει τις ανάγκες κατάρτισης των εκπαιδευτικών σε θέματα μετανάστευσης και διαπολιτισμικής διαχείρισης για τη βελτίωση των αλληλεπιδράσεων με τους σπουδαστές τους.

Για το σκοπό αυτό, το UGT δημιούργησε τη Διαπολιτισμική Τάξη, μια πλατφόρμα για τη διαπολιτισμικότητα, με ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα μετανάστευσης. Η πλατφόρμα προσφέρει περιεχόμενο σχετικά με τη διαχείριση της πολιτισμικής διαφορετικότητας και τη διαπολιτισμικότητα στην Ισπανία, διευκολύνει δραστηριότητες κατάρτισης για εκπαιδευτικούς, καθηγητές και παιδαγωγούς και προωθεί την ανταλλαγή γνώσεων εντός της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Η πλατφόρμα έχει περισσότερους από ένα εκατομμύριο χρήστες που επισκέπτονται τον διαδικτυακό τόπο ετησίως και ένα ενημερωτικό δελτίο με περίπου 4.000 συνδρομητές. Οι χρήστες προέρχονται από το Περού, την Αργεντινή και το Μεξικό, πέραν της Ισπανίας.

Το έργο χρηματοδοτείται από τη Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης του Υπουργείου Ένταξης, Κοινωνικής Ασφάλισης και Μετανάστευσης (MISSM) και συγχρηματοδοτείται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (AMIF). Εκτός από το UGT ως φορέα υλοποίησης, εκπαιδευτικά κέντρα, σχολικές επιτροπές, ΜΚΟ και ιδιωτικοί φορείς συμμετέχουν επίσης σε συνεδρίες κατάρτισης, ανταλλαγές γνώσεων και δραστηριότητες διάδοσης.

Η Aula Intercultural έχει επιτύχει τη δημιουργία δικτύων, την ενθάρρυνση της συμμετοχής από διαφορετικές χώρες, την παροχή ποικίλων προοπτικών σχετικά με τη διαπολιτισμική διαχείριση, τη δημιουργία ευαισθητοποίησης και τον εντοπισμό νέων εκπαιδευτικών αναγκών.

2. Γλώσσα

2©Katerina HOLMES/ pexels.com

Οι Πολίτες Τρίτων Χωρών έρχονται με πλήθος γλωσσικών ικανοτήτων από τις χώρες καταγωγής τους. Παρόλα αυτά, το χαμηλό επίπεδο γνώσης της γλώσσας της χώρας υποδοχής και τα γλωσσικά εμπόδια εξακολουθούν να παρεμποδίζουν την ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση και τις επακόλουθες ευκαιρίες κατάρτισης και απασχόλησης. Εκτός από τις βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις στη μάθηση, πράγματι, τα γλωσσικά εμπόδια είναι πιθανό να έχουν μακροπρόθεσμες συνέπειες στην εκπαίδευση και την απασχόληση των Πολιτών Τρίτων Χωρών, με συνέπειες στην ευρύτερη κοινωνική ένταξη και ευημερία τους.

Για το λόγο αυτό, είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί ότι οι σπουδαστές Πολίτες Τρίτων Χωρών έχουν πρόσβαση

σε επαρκή γλωσσική κατάρτιση, ώστε να προετοιμαστούν για να εισέλθουν στο εκπαιδευτικό σύστημα και στην

αγορά εργασίας με ίσους όρους με τους άλλους συνομηλίκους τους στη χώρα υποδοχής. Επιπλέον, τα προγράμματα εκμάθησης γλωσσών θα πρέπει να διαμορφωθούν με βάση τις υπάρχουσες δεξιότητες ακρόασης, ομιλίας, ανάγνωσης και γραφής των Πολιτών Τρίτων Χωρών στη μητρική τους γλώσσα (ή στις μητρικές τους γλώσσες), ώστε να προχωρήσουν στη συνέχεια στην απόκτηση της νέας γλώσσας της χώρας υποδοχής.

Ορθές πρακτικές με μια ματιά

Μάθηση για ένταξη – Εκμάθηση ιταλικών από την πρώτη μέρα- Ιταλία

Φορέας υλοποίησης: Περιφέρεια Λομβαρδίας, σε συνεργασία με την ANCI Lombardy και άλλους 34 εταίρους (CPIAs, δήμοι, φορείς του τρίτου τομέα).

Το "Μαθαίνω για την ένταξη" ("Conoscere per integrarsi") είναι ένα έργο που εκπονήθηκε στη Λομβαρδία της Ιταλίας και χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης για την περίοδο 2014-2020.

Η Λομβαρδία είναι η πρώτη περιφέρεια της Ιταλίας από άποψη αριθμού κατοίκων Πολιτών Τρίτων Χωρών, εγκαταστάσεων υποδοχής και πολιτισμικής διαφορετικότητας όσον αφορά τις υπάρχουσες κοινότητες Πολιτών Τρίτων Χωρών. Είναι επίσης μία από τις περιφέρειες με τον υψηλότερο αριθμό αφίξεων για οικογενειακή επανένωση. Για τους λόγους αυτούς, η εκμάθηση της ιταλικής ως ξένης γλώσσας είναι ζωτικής σημασίας για την πρώιμη ενσωμάτωση σε τοπικό επίπεδο.

Το "Μαθαίνω για την ένταξη" στοχεύει στην προώθηση της ένταξης των Πολιτών Τρίτων Χωρών μέσω της εκμάθησης της ιταλικής ως δεύτερης γλώσσας. Οι δράσεις απευθύνονται κυρίως σε ομιλητές επιπέδου A1 και A2 και περιλαμβάνουν πρόσθετα μαθήματα ιταλικών (που διοργανώνονται από 19 CRIA στη Λομβαρδία με την υποστήριξη της Περιφερειακής Σχολικής Υπηρεσίας), υπηρεσίες στήριξης για τη διευκόλυνση της παρακολούθησης (π.χ. φύλαξη παιδιών, πολιτιστική διαμεσολάβηση), κατάρτιση υπαλλήλων σχολείων και δημόσιων υπηρεσιών.

Pre-bachelor για πρόσφυγες - Προετοιμασία για σπουδές και εργασία - Ολλανδία

Φορείς υλοποίησης: UAF, Hoge school Utrecht and AFAS

Το Pre-bachelor for refugees είναι ένα πρόγραμμα που υλοποιείται από το Hoge school Utrecht (Τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό ίδρυμα εφαρμοσμένων επιστημών) από το 2016. Εκτός από τα ακαδημαϊκά μαθήματα, οι σπουδαστές παρακολουθούν μαθήματα ολλανδικής γλώσσας και κάνουν πρακτική άσκηση για την προσαρμογή τους στο ολλανδικό πανεπιστημιακό σύστημα. Οι κοινωνικές δεξιότητες και οι διαπολιτισμικές ικανότητες ενσωματώνονται επίσης στο πρόγραμμα σπουδών. Ένα πρόγραμμα καθοδήγησης συνδυάζει τους συμμετέχοντες με άλλους φοιτητές του πρώτου, δεύτερου ή τρίτου έτους στη σχολή, ώστε να ευνοηθεί η ανάπτυξη προσωπικών κοινωνικών δικτύων.

Η γλωσσική κατάρτιση που παρέχεται στο πλαίσιο του προγράμματος πληρεί τις απαιτήσεις των υποχρεωτικών εξετάσεων ένταξης για την απόκτηση της ολλανδικής ιθαγένειας. Το πρόγραμμα είναι εντατικό και δεν μπορεί να συνδυαστεί με εργασία πλήρους απασχόλησης. Για το λόγο αυτό, οι σπουδαστές επιτρέπεται να διατηρούν τα επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας για την κάλυψη των δαπανών διαβίωσης κατά τη διάρκεια των σπουδών.

Το Pre-bachelor αναπτύχθηκε μέσω της συνεργασίας μεταξύ του Hoge school Utrecht στην Ουτρέχτη, του Δήμου Ουτρέχτης, του ιδρύματος AFAS Software και του UAF. Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας επιλέγονται για να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα από το UAF, ενώ το πρόγραμμα υλοποιείται από το Hoge school Utrecht.

Στόχος του προγράμματος είναι να παρέχει μια αξιόπιστη και βιώσιμη πορεία για την απόκτηση προσόντων και την επιτυχή ολοκλήρωση των υποχρεωτικών απαιτήσεων ένταξης.

MyRO – Δημιουργία ενός περιφερειακού δικτύου για την ένταξη των μεταναστών – Ρουμανία

Φορείς υλοποίησης: Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ), Global Help Association, AIDRom - Οικουμενική Ένωση Εκκλησιών στη Ρουμανία

Το Περιφερειακό δίκτυο για την ένταξη των μεταναστών στη Ρουμανία - MyRO έχει ως στόχο να καταστήσει δυνατή την κοινωνικοοικονομική ένταξη των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλων Πολιτών Τρίτων Χωρών που διαμένουν στην Περιφέρεια 6 (Giurgiu, Calarasi, Ialomita, Teleorman, Olt και Dolj) μέσω ολοκληρωμένης βοήθειας βάσει των αναγκών.

Η ανάγκη για πρόσθετα εργαλεία για την υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας είναι το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας αξιολόγησης των αναγκών που διεξήχθη στο πλαίσιο άλλων έργων ένταξης που υλοποιήθηκαν από τον ΔΟΜ και τους εταίρους του τα τελευταία τρία χρόνια.

3. Οικοδόμηση αμοιβαίας εμπιστοσύνης

Πρωτοβουλίες που απευθύνονται αποκλειστικά σε φοιτητές Πολίτες Τρίτων Χωρών πιθανόν κινδυνεύουν να δημιουργήσουν περιβάλλοντα όπου οι Πολίτες Τρίτων Χωρών διαχωρίζονται, στιγματίζονται και απομονώνονται από την υπόλοιπη σπουδαστική κοινότητα. Αυτές οι ακούσιες συνέπειες έχουν βαθιές επιπτώσεις στην ψυχική υγεία και ευημερία των Πολιτών Τρίτων Χωρών. Τελικά, τα αισθήματα απομόνωσης επηρεάζουν επίσης τις σχολικές τους επιδόσεις και την ικανότητά τους να εξελιχθούν στη χώρα υποδοχής.

Εναλλακτικά, οι δραστηριότητες που διευκολύνουν τις αμοιβαίες ανταλλαγές και την εμπιστοσύνη είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση της μεγαλύτερης κοινωνικής συνοχής μέσω της εκπαίδευσης, καθώς είναι πραγματικά συμμετοχικές και αμοιβαία επωφελείς, τόσο για τους Πολίτες Τρίτων Χωρών όσο και για τα μέλη της τοπικής κοινότητας.

Τα ακόλουθα έργα επιτυγχάνουν σημαντικά βήματα προς τη διευκόλυνση της ουσιαστικής κοινωνικής ανάμειξης μεταξύ των Πολιτών Τρίτων Χωρών και των κοινοτήτων υποδοχής, δείχνοντας πώς οι σχολικές κοινότητες μπορούν να διαδραματίσουν ζωτικό ρόλο στη διευκόλυνση των σημαντικών συναντήσεων και της ανταλλαγής γνώσεων που επιτρέπουν την ανάπτυξη ισχυρότερων θετικών κοινωνικών δεσμών με την πάροδο του χρόνου. Ειδικότερα, οι πρωτοβουλίες υποστήριξης και καθοδήγησης από ομοτίμους αναδεικνύονται ως ουσιαστικοί τρόποι οικοδόμησης αμοιβαίας εμπιστοσύνης, αποφυγής του στιγματισμού και εξασφάλισης μιας ομαλότερης εμπειρίας ένταξης.

3©August DE RICHELIEU/ pexels.com

Ορθές πρακτικές με μια ματιά

Mentorship II– Διομότιμη υποστήριξη για την έναρξη της πανεπιστημιακής ζωής - Ιταλία

Φορείς υλοποίησης: ΔΟΜ, Η Σύνοδος των Πρυτάνεων των Ιταλικών Πανεπιστημίων (CRUI) και ένα δίκτυο 10 Ιταλικών Πανεπιστημίων, (Università di Roma La Sapienza, Università degli Studi di Padova, Università di Napoli L'Orientale, Università di Pisa, Università degli Studi di Bari Aldo Moro, Università degli Studi di Torino, Università di Milano Bicocca, Università degli Studi di Sassari, Università degli Studi di Palermo, Università della Calabria).

Το σχέδιο αυτό είναι εμπνευσμένο από το Πρόγραμμα Φοιτητών Προσφύγων (SRP) που προωθείται από το WUSC στον Καναδά. Ακολουθώντας αυτό το παράδειγμα, ο ΔΟΜ πρότεινε μια προσέγγιση για την κοινωνική συνοχή υπό την ηγεσία των νέων, προωθώντας προγράμματα καθοδήγησης σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.⁸

Τα προγράμματα καθοδήγησης βασίζονται σε μια διομότιμη προσέγγιση. Οι φοιτητές ενεργούν ως "μέντορες/καθοδηγητές" και καθοδηγούν άλλους φοιτητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο στην πορεία τους να γίνουν πλήρη μέλη των ακαδημαϊκών κοινοτήτων και των πόλεων όπου ανήκουν, καθώς επίσης παρέχουν στους διεθνείς ομότιμους τους διοικητική, ακαδημαϊκή και κοινωνική υποστήριξη.

Στόχος της πρωτοβουλίας είναι να διασφαλίσει μεγαλύτερη θεσμική συμμετοχή, να ενισχύσει τη συνεργασία με τα πανεπιστήμια, να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των νέων και να βελτιώσει τη διαδικασία επικοινωνίας, ενθαρρύνοντας αλλαγή της κοινής αντίληψης για τη μετανάστευση.

Το Mentorship II αποτελεί μέρος ενός δυναμικού εθνικού και περιφερειακού πλαισίου όπου τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν καταβάλει σημαντικές προσπάθειες για την υποδοχή των νεοεισερχόμενων. Οι δράσεις στον τομέα αυτό περιλαμβάνουν οικονομική στήριξη, απλοποιημένες διαδικασίες εισαγωγής, αναγνώριση των προσόντων, γλωσσική και ψυχολογική υποστήριξη.

Refugees@campus–Ολλανδία

Φορείς υλοποίησης: Ταμείο Πανεπιστημιακού Ασύλου (UAF), 27 Ολλανδικά εκπαιδευτικά ιδρύματα

Το Refugees@campus (2016-2018) ήταν μια πρωτοβουλία καθοδήγησης φοιτητών με επικεφαλής το UAF. Στόχος της ήταν να παρέχει καθοδήγηση σε πρόσφυγες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο κατά τη διάρκεια των σπουδών τους σε πανεπιστήμια ή ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

⁸Το Ιταλικό Υπουργείο Εσωτερικών χρηματοδότησε μια επίσκεψη μελέτης στον Καναδά που πραγματοποιήθηκε στις 9-13 Ιανουαρίου 2017, όπου τρεις δήμοι αντάλλαξαν πρακτικές ένταξης με τους Καναδούς ομολόγους τους.

Μέσα σε τρία χρόνια, η πρωτοβουλία αντιστοίχισε σχεδόν 500 φοιτητές με προσφυγικό υπόβαθρο ή ιστορικό ασύλου (καθοδηγούμενους), με φοιτητές Ολλανδούς-μέντορες. Οι μέντορες ήταν υπεύθυνοι να βοηθήσουν τους καθοδηγούμενους (mentees) να βρουν το δρόμο τους στην πανεπιστημιούπολη και να εξασκηθούν στα ολλανδικά. Οι καθοδηγούμενοι αναμενόταν να εισάγουν τον μέντορά τους σε μια νέα κουλτούρα. Η αντιστοίχιση συντονίστηκε από το UAF και από το εκπαιδευτικό ίδρυμα. Καθ' όλη τη διάρκεια της καθοδήγησης (6-9 μήνες), το προσωπικό του προγράμματος ήταν διαθέσιμο για να απαντήσει σε ερωτήσεις ή να προσφέρει καθοδήγηση.

Το Refugees@campus πρότεινε τις ακόλουθες δραστηριότητες:

- κοινωνικές δραστηριότητες στην πανεπιστημιούπολη και γύρω από αυτήν για την ανάπτυξη προσωπικών δικτύων και υποστήριξης από ομότιμους,
- μια ενότητα κατάρτισης για τη διαπολιτισμική επικοινωνία.

Στο διάστημα μεταξύ του καλοκαιριού του 2016 και της 1ης Απριλίου 2018 ξεκίνησαν 450 μεντορικές σχέσεις σε 27 εκπαιδευτικά ιδρύματα στην Ολλανδία.

Μια εσωτερική αξιολόγηση από το UAF έδειξε ότι η πρωτοβουλία ενίσχυσε την αυτοεκτίμηση και τις γλωσσικές δεξιότητες των καθοδηγούμενων. Οι μέντορες ανέφεραν επίσης μαθησιακά οφέλη, ιδίως όσον αφορά την καθοδήγηση και τη διαπολιτισμική επικοινωνία/ευαισθητοποίηση.

InterACT+ - Ενεργός συμμετοχή και ένταξη– Ρουμανία

Φορείς υλοποίησης: Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ)- AIDRom - Οικουμενική Ένωση Εκκλησιών στη Ρουμανία- Ίδρυμα Schottener - Κοινωνικές Υπηρεσίες

Στόχος του InterACT+ είναι να συμβάλει στην κοινωνικοοικονομική ένταξη των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλων Πολιτών Τρίτων Χωρών στη Ρουμανική κοινωνία.

Η ομάδα InterACT+ διοργανώνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες για μετανάστες που διαμένουν νόμιμα στη Ρουμανία, τόσο για παιδιά όσο και για ενήλικες. Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, μαθήματα ρουμανικής γλώσσας, συνεδρίες προσανατολισμού, οικονομική εκπαίδευση και εγγραφή σε σχολεία. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ενδυνάμωση των γυναικών μεταναστριών, οι οποίες συμμετέχουν επίσης σε ομαδικές συμβουλευτικές ή/και συζητήσεις που οργανώνονται από τους συμβούλους.

Το έργο υιοθετεί μια κοινοτική, συμμετοχική προσέγγιση για την ένταξη και την τοπική ανάπτυξη. Από την άποψη αυτή, η υποστήριξη εθελοντών και διαπολιτισμικών διαμεσολαβητών αποδεικνύεται εξαιρετικά χρήσιμη για την οικοδόμηση γεφυρών μεταξύ των Πολιτών Τρίτων Χωρών και της κοινότητας υποδοχής τους. Οι ανταλλαγές αυτές μπορούν επίσης να υποστηρίξουν πρακτικά την αξιολόγηση των μαθησιακών αναγκών και την προτεραιοποίηση των τοπικών δραστηριοτήτων.

Το InterACT+ υλοποιείται σε στενή συνεργασία με τη Γενική Επιθεώρηση Μετανάστευσης (GII) και χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (AMIF).

Η πολιτιστική διαμεσολάβηση ως γέφυρα μεταξύ των οικογενειών των μεταναστών και των σχολείων στο ΝόβοΜέστο - Σχέδιο που εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Κέντρου Ημέρας για τα παιδιά - Σλοβενία

Φορέας υλοποίησης: Σύλλογος για την ανάπτυξη της εθελοντικής εργασίας Novomesto (DRPD)

Το Κέντρο Ημέρας του Νονο προσφέρει δραστηριότητες για παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών Πολιτών Τρίτων Χωρών που αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο ποσοστό των χρηστών του. Το Κέντρο προσφέρει κοινωνικά και εκπαιδευτικά προγράμματα για οικογένειες, συμπεριλαμβανομένων μαθημάτων σλοβενικής γλώσσας, καθώς και υπηρεσίες διερμηνείας και πολιτιστικής διαμεσολάβησης. Ειδικότερα, το πρόγραμμα πολιτιστικής διαμεσολάβησης επικεντρώνεται στην παροχή πολιτιστικών διαμεσολαβητών στα τοπικά δημοτικά σχολεία.

Τα τελευταία δέκα χρόνια, τα δημοτικά σχολεία στη Σλοβενία αντιμετώπισαν σημαντική αύξηση του αριθμού των αλβανόφωνων μαθητών. Χάρη στην παρουσία ενός πολιτισμικού διαμεσολαβητή, η μαθησιακή διαδικασία μπορεί να ανταποκριθεί καλύτερα στις ανάγκες αυτών των παιδιών, ενώ, ταυτόχρονα αντιμετωπίζονται τα στερεότυπα και αμβλύνονται οι εντάσεις. Η πολιτιστική διαμεσολάβηση μπορεί επίσης να διευκολύνει τη διαδικασία ένταξης των οικογενειών Πολιτών Τρίτων Χωρών στις νέες τοπικές κοινότητές τους.

Το έργο συντονίζεται από τονDRPD και οι δραστηριότητες διεξάγονται σε πέντε δημοτικά σχολεία στο Novomesto. Επιπλέον, υπάρχει στενή συνεργασία με τις οικογένειες των παιδιών Πολιτών Τρίτων Χωρών και με τα κοινωνικά και υγειονομικά ιδρύματα στο Novomesto.

Το πρόγραμμα συμβάλλει στη βελτίωση των σχολικών επιδόσεων και της σχολικής εμπειρίας των παιδιών. Υποστηρίζει επίσης το έργο των εκπαιδευτικών με αυτή την ομάδα-στόχο, οικοδομώντας εμπιστοσύνη και συνεργασία με τις οικογένειες. Επιπλέον, το πρόγραμμα δίνει τη δυνατότητα στις οικογένειες να κατανοήσουν καλύτερα το σλοβενικό εκπαιδευτικό σύστημα και να δημιουργήσουν επαφές με άλλους γονείς.

4. Ανάπτυξη διαπολιτισμικών δεξιοτήτων

4@cottonbro/pexels.com

Η παροχή δυνατότητας στους φοιτητές και τις οικογένειες των Πολιτών Τρίτων Χωρών να αναπτύξουν παράπλευρες διαπολιτισμικές δεξιότητες για την πρόσβαση στην εκπαίδευση μπορεί να βελτιώσει τη συνολική τους εμπειρία καθώς και τις προοπτικές τους στη χώρα υποδοχής. Ενώ τα διοικητικά εμπόδια και τα νέα εκπαιδευτικά συστήματα αποδεικνύονται πρόκληση για τους νεοεισερχόμενους, οι ακόλουθες πρωτοβουλίες δείχνουν πώς είναι δυνατόν να ενδυναμωθούν οι υποψήφιοι σπουδαστές Πολίτες Τρίτων Χωρών και οι οικογένειές τους μέσω της ενίσχυσης των διαπολιτισμικών τους δεξιοτήτων και της βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες σε συντονισμό με τοπικούς παρόχους υπηρεσιών, θεσμούς και ιδιωτικούς οργανισμούς.

Ορθές πρακτικές με μια ματιά

TEAMS (Δράσεις Ενδυνάμωσης της Τοσκάνης για το Σύστημα Μεταναστών) - Ιταλία

Αντιστοιχώντας τη θεωρία με την πράξη στο Δημοτικό Σχολείο Livada - Σλοβενίας

Φορείς υλοποίησης: Δημοτικό Σχολείο Livada

Το Δημοτικό Σχολείο της Livada προτείνει πρωτοποριακές και χωρίς αποκλεισμούς διαπολιτισμικές πρακτικές και εκπαιδευτικές προσεγγίσεις στη Σλοβενία. Εκτός από τα προπαρασκευαστικά μαθήματα, το σχολείο στην Livada προσφέρει «εισαγωγικά» μαθήματα και «μαθήματα συνέχειας», όπου τα παιδιά -εκτός από την εκμάθηση σλοβενικών- αποκτούν πρακτικές δεξιότητες οι οποίες βοηθούν στην ένταξή τους. Οι μαθητές μπορούν επίσης να λάβουν πρόσθετη ατομική ή/και ομαδική υποστήριξη.

Το έργο ξεκίνησε ως ανταπόκριση στην ανάγκη για επιπλέον μαθήματα σλοβενικής γλώσσας. Εξελίχθηκε σε ένα καινοτόμο διδακτικό πρόγραμμα για να ανταποκριθεί στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα παιδιά ΥΤΧ, όπως ο κοινωνικός αποκλεισμός και οι δυσκολίες στην εκμάθηση της Σλοβενικής γλώσσας. Το σχολείο ανέπτυξε ένα μοντέλο δύο επιπέδων εγγραφής παιδιών μεταναστών (ιδιαίτερα των παιδιών-αιτούντων άσυλο και των παιδιών με ποικίλο γλωσσικό υπόβαθρο), με την πρώτη φάση να επικεντρώνεται στις γλωσσικές δεξιότητες και στη συνέχεια, στη δεύτερη φάση, ο μαθητής συμμετέχει σταδιακά σε τακτικά μαθήματα ενώ εξακολουθεί να λαμβάνει γλωσσική υποστήριξη. Επιπλέον, το σχολείο προσπαθεί να δημιουργήσει ένα φιλόξενο περιβάλλον μέσα από διάφορες προσπάθειες.

Caixa Proinfancia programme - Ισπανία

Φορείς υλοποίησης: Fundació CERPAIM – Fundació la Caixa

Το Caixa Proinfancia προσφέρει εκπαιδευτική υποστήριξη, σχολικό εξοπλισμό, θερινές κατασκηνώσεις, εκπαιδευτικά εργαστήρια με οικογένειες, υποστήριξη της διατροφής και της υγιεινής των παιδιών, αγορά γυαλιών και ακουστικών βοηθημάτων, καθώς επίσης και ψυχολογική υποστήριξη.

Οι στόχοι του προγράμματος είναι:

- η προώθηση της ανάπτυξης δεξιοτήτων των παιδιών και των εφήβων και των οικογενειών τους που βελτιώνουν τις διαδικασίες κοινωνικής ένταξης και αυτονομίας τους,
- προώθηση της κοινωνικής και εκπαιδευτικής ανάπτυξης της παιδικής και εφηβικής ηλικίας στο οικογενειακό, σχολικό και κοινωνικό τους πλαίσιο,
- ανάπτυξη και εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου μοντέλου κοινωνικής και εκπαιδευτικής δράσης που συμβάλλει στη βελτίωση των ευκαιριών κοινωνικής και εκπαιδευτικής ανάπτυξης των παιδιών και των οικογενειών τους,
- συμβολή στην ευαισθητοποίηση και την κινητοποίηση της κοινωνίας για την εξάλειψη της παιδικής φτώχειας.

Το πρόγραμμα Caixa Proinfancia δημιουργήθηκε από την Fundació la Caixa σε συνεργασία με διάφορα ισπανικά πανεπιστήμια. Το Caixa Proinfancia επιδιώκει να μειώσει το ποσοστό της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού με την υποστήριξη του Fundació CERPAIM και άλλων ΜΚΟ. Το πρόγραμμα υφίσταται στις ισπανικές επαρχίες της Σεβίλλης, της Μούρθια, της Σιουδάδ Ρεάλ και της Βαλένθια. Το πρόγραμμα έχει επίσης τη συνεργασία των δήμων.

Στο πρόγραμμα συμμετέχουν το Caixa Proinfancia (Fundació la Caixa), περιφερειακοί συντονιστές, ΜΚΟ, δημοτικά συμβούλια, πανεπιστήμια και οικογένειες.

5. Ιδιαίτερες ανάγκες

Η πρόσβαση στην εκπαίδευση και η επίτευξη ισχυρών μαθησιακών αποτελεσμάτων δεν επιτυγχάνεται πάντα απρόσκοπτα για τα παιδιά που ζουν σε μειονεκτικές συνθήκες, δεν έχουν δίκτυα οικογενειακής υποστήριξης ή ανήκουν σε υποεκπροσωπούμενες ομάδες.

Όπως δείχνει το ακόλουθο παράδειγμα, τα στοιχεία σχετικά με τη σχολική εγκατάλειψη και τη φοίτηση στο σχολείο υποδηλώνουν ότι ορισμένες ομάδες παιδιών, όπως οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που ζουν σε δομές υποδοχής στην Ελλάδα ή τα παιδιά Ρομά και Σίντι στην Ολλανδία, έχουν ανάγκη από ειδικές πρωτοβουλίες που να στοχεύουν στην εξασφάλιση της δέουσας πρόσβασής τους στην επίσημη εκπαίδευση.

Είναι σημαντικό ότι η κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών των σπουδαστών Πολιτών Τρίτων Χωρών μπορεί να επιτευχθεί με την αύξηση της παρουσίας των υποεκπροσωπούμενων ομάδων Πολιτών Τρίτων Χωρών στο διδακτικό προσωπικό/ σχολικά συμβούλια και με τη διασφάλιση ότι τα πλαίσια εθνικής πολιτικής βασίζονται σε αποδεικτικά στοιχεία, λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικά υπάρχουσες ανάγκες.

5©Yan Krukov/ pexels.com

Ορθές πρακτικές με μια ματιά

Κατάρτιση στη μη τυπική εκπαίδευση εκπαιδευτικών που εργάζονται σε Δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων παιδιών μεταναστών - Ελλάδα

Φορείς υλοποίησης: Μονάδα Ένταξης και Υποστήριξης Ασυνόδευτων Ανηλίκων-Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων- Ελληνικό Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου και ΑΡΣΙΣ, ΕΛΙΞ, ΜΕΤΑΔΡΑΣΗ, Χωριά SOS, Χορηγοί Εκπαιδευτικοί (Ανάδοχοι Εκπαιδευτικοί)

Εκπαιδευτικοί που εργάζονται σε δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων παιδιών μεταναστών προσκλήθηκαν να παρακολουθήσουν εξάμηνη εκπαίδευση. Κάθε εβδομάδα μια ΜΚΟ με εκπαιδευτική εμπειρογνωμοσύνη και πείρα στη διδασκαλία σε μαθητές Πολίτες Τρίτων Χωρών προσκαλείτο να πραγματοποιήσει ένα εργαστήριο.

Το πρόγραμμα ξεκίνησε ως απάντηση στη γενική έλλειψη ικανοτήτων και ομοιογενών μεθόδων διδασκαλίας στις εγκαταστάσεις υποδοχής, καθώς και στις δυσκολίες εγγραφής των παιδιών στην επίσημη εκπαίδευση.

Στο πλαίσιο της κατάρτισης, οι εκπαιδευτικοί που εργάζονται με ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών έλαβαν εργαλεία για να περιηγηθούν στις διαδικασίες εγγραφής, ομοιογενές εκπαιδευτικό υλικό για την άτυπη εκπαίδευση, μεθόδους συμβουλευτικής των μαθητών και πλατφόρμες για την ανταλλαγή γνώσεων και πληροφοριών.

Σίντι και Ρομά εργαζόμενοι για εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς - Ολλανδία

Φορείς υλοποίησης: Nederlands Instituut Sinti en Roma (NISR), KPC Groep, εκπαιδευτικά ιδρύματα (ROC) και διάφοροι δήμοι.

Το έργο Εκπαιδευτική Αρωγή σε Σίντι/Ρόμα στα Δημοτικά Σχολεία (Sinti/Roma Educational Assistance in Primary Schools) παρείχε κατάρτιση σε μέλη της κοινότητας Sinti και Roma στην Ολλανδία για να γίνουν βοηθοί εκπαιδευτικών. Στην χρονική περίοδο 2005 και 2010, οκτώ γυναίκες εκπαιδεύθηκαν σε δημοτικά σχολεία σε διάφορους δήμους στις επαρχίες Limburg και Noord-Brabant.

Η πρωτοβουλία αυτή ήταν μέρος ενός ευρύτερου κυβερνητικού προγράμματος, το οποίο αποσκοπούσε στην αύξηση της φοίτησης και των ποσοστών συμμετοχής των παιδιών Ρομά και Σίντι στην ολλανδική εκπαίδευση. Τα ποσοστά συμμετοχής και παρακολούθησης των παιδιών Ρομά και Σίντι είναι πολύ χαμηλά στα ολλανδικά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Τα φαινόμενα αυτά ενισχύονται από την έλλειψη εκπροσώπησης των μειονοτήτων στο προσωπικό και τα συμβούλια των σχολείων, γεγονός που δημιουργεί έναν συνεχή αρνητικό κύκλο χαμηλής εκπροσώπησης των μαθητών. Οι κοινότητες των Ρομά και των Σίντι υπο-εκπροσωπούνται σε μεγάλο βαθμό σε όλες τις πτυχές της ολλανδικής κοινωνίας και το ζήτημα αυτό τυγχάνει περιορισμένης προσοχής στη κρατική πολιτική.

Η πρωτοβουλία αυτή αποσκοπούσε στην αύξηση των ποσοστών συμμετοχής και φοίτησης και στην ευαισθητοποίηση της κοινότητας απέναντι στις αξίες της εκπαίδευσης μέσω της κατάρτισης και καθοδήγησης μελών της κοινότητας ώστε να γίνουν βοηθοί εκπαιδευτικών.

Οι συμμετέχοντες παρακολούθησαν μια μέρα την εβδομάδα μια εκπαίδευση διδασκαλίας και ολοκλήρωσαν την πρακτική τους άσκηση σε ένα δημοτικό σχολείο στο οποίο φοιτούν παιδιά Ρομά ή Σίντι. Στη συνέχεια παρακολούθησαν προπαρασκευαστικά μαθήματα και αντιστοιχήθηκαν με έναν μέντορα για τη διάρκεια του έργου. Μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσής τους, η οποία διήρκεσε από τρία έως πέντε χρόνια ανάλογα με την προηγούμενη εμπειρία των συμμετεχόντων, οι συμμετέχοντες συνέχισαν να λαμβάνουν καθοδήγηση από εξωτερικούς ειδικούς στον τομέα της εκπαίδευσης και διαχειριστές του έργου (Timmermans, 2016).

Πέντε από τους οκτώ συμμετέχοντες ολοκλήρωσαν την κατάρτιση, η οποία τους προσέφερε τα προσόντα να ξεκινήσουν μια θέση εργασίας ως βοηθοί διδασκαλίας. Μια άλλη επίπτωση του έργου ήταν ότι τα ποσοστά φοίτησης και συμμετοχής των μαθητών Σίντι και Ρομά αυξήθηκαν στις συμμετέχουσες επαρχίες. Εκτός από το ρόλο τους ως βοηθοί διδασκαλίας, οι συμμετέχοντες στο έργο εκπροσωπούν την κοινότητά τους ως θετικά πρότυπα για τα παιδιά και τους νέους, εκτός από την αύξηση της ευαισθητοποίησης για τη σημασία της εκπαίδευσης στην ευρύτερη κοινότητα.

Συμβολή του έργου Includ-EU σε μια εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς

Η πανδημία αύξησε τον κίνδυνο αποκλεισμού, με αποτέλεσμα τις φτωχές προοπτικές ένταξης των μεταναστών που δεν διαθέτουν ή έχουν **περιορισμένες ψηφιακές δεξιότητες**. Το να τους δοθεί η δυνατότητα να ενισχύσουν αυτές τις δεξιότητες έχει καταστεί ζωτικής σημασίας για την κοινωνική συνοχή και την εξασφάλιση της πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες και την εκπαίδευση.

Σε συνεργασία με τον ΔΟΜ Σλοβενίας, το Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων Jesenice θα αναπτύξει και θα υλοποιήσει **ένα προσαρμοσμένο πρόγραμμα διαπολιτισμικής ανάπτυξης ικανοτήτων για την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων των τοπικών κοινοτήτων μεταναστών**. Το έργο θα παρέχει επίσης γλωσσική κατάρτιση και πρακτικές συμβουλές για τον τρόπο πρόσβασης στις τοπικές υπηρεσίες.

Οι ομαδικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων εργαστηρίων, δραστηριοτήτων ελεύθερου χρόνου και ατομικής συμβουλευτικής, θα στοχεύουν στην ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων των μεταναστών που απαιτούνται για τη συμμετοχή και την ένταξή τους. Το έργο θα ασχοληθεί επίσης με τη χρήση ψηφιακών υπηρεσιών που σχετίζονται με την κοινωνική ασφάλιση, την υγειονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση, τις διοικητικές υποθέσεις κ.λπ. Επιπλέον, καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να εξασκηθούν στη σλοβενική γλώσσα και να βελτιώσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες.

Αυτό το πιλοτικό πρόγραμμα σχεδιάστηκε ως απάντηση στην αυξανόμενη ανάγκη του τοπικού πληθυσμού των μεταναστών να έχει πρόσβαση σε πρόσθετα μαθήματα γλώσσας και πληροφορικής. Μια εκ των προτέρων και εκ των υστέρων αξιολόγηση των ψηφιακών δεξιοτήτων θα παράσχει βασικές πληροφορίες σχετικά με τις πραγματικές ανάγκες κατάρτισης του πληθυσμού των μεταναστών. Είναι σημαντικό ότι μια τέτοια αξιολόγηση δεν έχει διεξαχθεί στο παρελθόν σε τοπικό επίπεδο στη Σλοβενία. Το πιλοτικό έργο θα είναι ιδιαίτερα καινοτόμο εφόσον θα παρέχει μια τεκμηριωμένη απάντηση στο ψηφιακό και γλωσσικό χάσμα που επηρεάζει δυσμενώς τους νεοεισερχόμενους.

Για να ενισχυθεί η συμμετοχή των μεταναστών στην ψηφιακή κοινότητα και, ταυτόχρονα, να εξασφαλιστεί η προβολή των δραστηριοτήτων του έργου, οι ιστορίες των συμμετεχόντων στο έργο θα κοινοποιούνται στον δικτυακό τόπο του έργου.

Συνεπώς, το έργο θα ενισχύσει τις δεξιότητες και τις ικανότητες των ενδιαφερομένων οντοτήτων σε τοπικό επίπεδο και θα διευκολύνει την ένταξη και τη συνοχή, σύμφωνα με την Κοινή Παγκόσμια Πρωτοβουλία του ΔΟΜ για τη Πολυμορφία, Ένταξη και Κοινωνική συνοχή (πρωτοβουλία DISC).

Συμπεράσματα

Η εκπαίδευση αποτελεί **καθολικό ανθρώπινο δικαίωμα** και **προϋπόθεση για την ενδυνάμωση**. Η ποιοτική εκπαίδευση παράγει σημαντικά οφέλη, καθώς επιτρέπει στους μαθητές να αναπτύξουν ανθεκτικότητα, τους προετοιμάζει να συμμετέχουν σε δυναμικές κοινωνίες και τους ενθαρρύνει να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους. Εάν τα κράτη θέλουν να προχωρήσουν προς την επίτευξη του Στόχου 4 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΣΒΑ): "Εξασφάλιση ποιοτικής ισότιμης εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και προώθηση ευκαιριών δια βίου μάθησης για όλους", πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες των Πολιτών Τρίτων Χωρών.

Όταν οι Πολίτες Τρίτων Χωρών και οι σπουδαστές της κοινότητας υποδοχής αποκτήσουν την ευκαιρία να επιτύχουν ισότιμα στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα, οι κοινωνίες γίνονται πιο συνεκτικοί, παραγωγικοί χώροι που καλωσορίζουν μεγαλύτερη αποδοχή και ευημερία για όλους.

Παρόλο που έχουν γίνει συγκεκριμένα βήματα για να γίνουν τα εκπαιδευτικά συστήματα περισσότερο ανοιχτά σε όλους, **τόσο η πρόσβαση στην εκπαίδευση και τη μάθηση όσο και η συμμετοχή στην εκπαίδευση και τη μάθηση** αποτελούν πρόκληση για τους Πολίτες Τρίτων Χωρών που ζουν στις Includ-EU χώρες. Οι εκπαιδευόμενοι Πολίτες Τρίτων Χωρών - τόσο τα παιδιά όσο και οι ενήλικες - και οι οικογένειές τους αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις όταν προσπαθούν να συμμετάσχουν στην επίσημη εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων πολιτισμικών φραγμών, κοινωνικοοικονομικών δυσκολιών καθώς και διοικητικών και νομικών εμποδίων.

Για την πλήρη ενδυνάμωση των Πολιτών Τρίτων Χωρών και την αξιοποίηση της πολιτισμικής διαφορετικότητας, είναι σημαντικό να θεσπιστούν μέτρα για την αντιμετώπιση των δυσκολιών των μεταναστών και των παιδιών τους που σχετίζονται με **τη δια ζώσης και εξ αποστάσεως εκπαίδευση**.

Στην παρούσα ενημέρωση, η επισκόπηση των ορθών πρακτικών για την πρόσβαση στην εκπαίδευση στις χώρες-στόχους της Includ-EU υποδεικνύει τις ακόλουθες προτεραιότητες πολιτικής:

- ⇒ **Ενίσχυση της διαπολιτισμικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών και της οικοδόμησης ικανοτήτων:** η πρόσβαση στην εκπαίδευση δεν είναι αρκετή εάν δεν συνοδεύεται από ποιοτική εκπαίδευση που να επιτρέπει στους σπουδαστές Πολίτες Τρίτων Χωρών να αναπτύξουν τις δυνατότητές τους. Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό να δοθούν στους εκπαιδευτικούς και τις σχολικές επιτροπές τα απαραίτητα εργαλεία για να ανταποκριθούν στις μαθησιακές ανάγκες και προσδοκίες των μαθητών τους, ιδίως σε πολυπολιτισμικά πλαίσια,
- ⇒ **Παροχή πρόσθετης γλωσσικής κατάρτισης στους Πολίτες Τρίτων Χωρών** από ένα πρώιμο στάδιο, ώστε να περιοριστούν οι μακροπρόθεσμες συνέπειες των διαφορών στο επίπεδο των μελλοντικών

ευκαιριών εκπαίδευσης και απασχόλησης, καθώς και στην ευημερία και τη συμμετοχή τους στην κοινωνία,

- ⇒ **Παροχή κινήτρων για πρωτοβουλίες που προωθούν τη συμμετοχή και την αμοιβαία εμπιστοσύνη:** ενώ η εκπαιδευτική υποστήριξη που απευθύνεται στους Πολίτες Τρίτων Χωρών ενέχει τον κίνδυνο να τους στιγματίσει και να τους απομονώσει, οι συμμετοχικές πρωτοβουλίες και τα προγράμματα διομότιμης ανταλλαγής προωθούν περισσότερη εμπιστοσύνη και συμμετοχή στη φοιτητική ζωή και τις πολιτιστικές δραστηριότητες,
- ⇒ **Προσφορά ευκαιριών για την ανάπτυξη παράπλευρων διαπολιτισμικών δεξιοτήτων που βελτιώνουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση:** Οι σπουδαστές Πολίτες Τρίτων Χωρών και οι οικογένειές τους μπορούν να επωφεληθούν από την ενημέρωση και την κατάρτιση σχετικά με τον τρόπο περιήγησης στα νέα εκπαιδευτικά και διοικητικά συστήματα σε συντονισμό με τους τοπικούς παρόχους υπηρεσιών και τα δίκτυα υποστήριξης,
- ⇒ **Αντιμετώπιση των ιδιαίτερων εκπαιδευτικών αναγκών των μειονεκτούντων και υποεκπροσωπούμενων ομάδων Πολιτών Τρίτων Χωρών,** ιδίως των ασυνόδευτων ανηλίκων, εκείνων που ζουν σε απομονωμένες εγκαταστάσεις υποδοχής ή σε μη αστικές περιοχές, καθώς και των Σίντι και Ρομά. Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική πρόσβασή τους στην επίσημη εκπαίδευση, είναι υψίστης σημασίας να διασφαλιστεί η εκπροσώπησή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα και να ληφθούν υπόψη οι πραγματικές συνθήκες μάθησής τους στις πολιτικές που διέπουν το κανονικό σύστημα εκπαίδευσης
- ⇒ **Διασφάλιση της συνεχούς μάθησης για όλα τα παιδιά και τους μαθητές μέσω της κατάρτισης στην πληροφορική και της παροχής ψηφιακού εξοπλισμού:** για να υποστηριχθεί η μετάβαση και η προσαρμογή στα ψηφιακά συστήματα κατάρτισης και εκπαίδευσης, είναι υψίστης σημασίας να διασφαλιστεί ότι όλα τα παιδιά και οι μαθητές έχουν πρόσβαση σε κατάλληλα εργαλεία/συσσκευές ηλεκτρονικής μάθησης, καθώς και σε δραστηριότητες κατάρτισης για την ενίσχυση των δεξιοτήτων τους στην πληροφορική.

Βιβλιογραφία

- AIDA, 2021. *Country Report: Greece*. Διαθέσιμο στο ecre.org/aida-2020-update-greece. Προσπελάστηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022.
- Avance-Impact, 2018. *Leefomstandigheden van kinderen in azc's*. Διαθέσιμο στο www.unicef.nl/files/Kindinazc-samenvatting-onderzoek-2018.pdf. Προσπελάστηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022.
- ELSTAT, 2019. Διαθέσιμο στο www.statistics.gr/en/statistics/pop. Προσπελάστηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022.
- European Commission, 2022. *Ukraine: Commission proposes temporary protection for people fleeing war in Ukraine and guidelines for border checks*. Διαθέσιμο στο ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1469. Προσπελάστηκε στις 4 Μαρτίου 2022.
- European Education and Culture Executive Agency, 2018. *The European higher education area in 2018: Bologna Process implementation report*. Διαθέσιμο στο data.europa.eu/doi/10.2797/63509. Προσπελάστηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022.
- INE, 2017. *Encuesta sobre la participación de la población adulta en las actividades de aprendizaje*. Available at www.ine.es/dyngs/INEbase/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176759&menu=resultados&secc=1254736195625&idp=1254735573113. Προσπελάστηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022.
- IOM, 2019. *Higher Education for Third Country National and Refugee Integration in Southern Europe. TandEm - Towards Empowered Migrant Youth in Southern Europe*.
- MIPEX, 2020. Slovenia. Key Findings. Διαθέσιμο στο www.mipex.eu/slovenia. Προσπελάστηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022.
- MIUR, 2019. *Students without Italian citizenships, 2017/18*. Διαθέσιμο στο www.miur.gov.it/documents/20182/250189/Notiziario+Stranieri+1718.pdf/78ab53c4-dd30-0c0f-7f40-bf22bbcedfa6?version=1.2&t=1562937526726. Προσπελάστηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022.
- Mosora M. and C. Mosora, 2013. "The Access to Education in Romania. A Regional Study" *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Vol. 93, pp. 915-920.
- OECD, 2020a. *What is the impact of the COVID-19 pandemic on immigrants and their children?* Διαθέσιμο στο www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/what-is-the-impact-of-the-covid-19-pandemic-on-immigrants-and-their-children-e7cbb7de. Προσπελάστηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022.

- OECD, 2020b. *Learning remotely when schools close: How well are students and schools prepared? Insights from PISA*. Διαθέσιμο στο read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=127_127063-iiwm328658&title=Learning-remotely-when-schools-close. Προσπελάστηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022.
- OECD, 2021a. *International Migration Outlook*. Available at www.oecd.org/migration/international-migration-outlook-1999124x.htm. Προσπελάστηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022.
- OECD, 2021b. *Education GPS. Migrant background*. Διαθέσιμο στο gpseducation.oecd.org/revieweducationpolicies/#!/node=41750&filter=all. Προσπελάστηκε στις 4 Μαρτίου 2022.
- Simopoulos G. and A. Alexandridis, 2019. *Refugee education in Greece: integration or segregation? Forced Migration Review Vol. 60*. Διαθέσιμο στο www.fmreview.org/sites/fmr/files/FMRdownloads/en/education-displacement/FMR60_Education_2019.pdf. Προσπελάστηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022.
- Timmermans R., 2011. *Sinti Scholen zich voor Onderwijs: Evaluatie van het project Opleiding Sinti tot Onderwijsassistent 2005 – 2010*. KPC Groep. Διαθέσιμο στο www.owrs.nl/wp-content/uploads/2017/03/Sinti_scholen_zich_voor_onderwijs_internet-1.pdf. Προσπελάστηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022.
- Timmermans R., 2016. *Onderwijs aan kinderen van woonwagbewoners, Roma en Sinti: Monitor Primair Onderwijs 2014-2015*. KPC Groep. Διαθέσιμο στο www.owrs.nl/wp-content/uploads/2017/03/Monitor-owrs-rapport-2012-2013.pdf. Προσπελάστηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022.
- UNESCO, 2020. *COVID-19 Educational Disruption and Response*. Διαθέσιμο στο en.unesco.org/news/covid-19-educational-disruption-and-response. Προσπελάστηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022.
- UNESCO, 2022. *Ukraine: UNESCO's response to children's education needs*. Διαθέσιμο στο news.un.org/en/story/2022/03/1115122. Προσπελάστηκε στις 4 Μαρτίου 2022.

Include-EU

Εκπαίδευση

The project is funded by the Asylum, Migration and Integration Fund of the European Union

Generalitat de Catalunya
Departament d'Igualtat
i Feminismes

GEMEENTE TILBURG

REGION OF CRETE
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

anci
toscana

www.includeu.eu

Αυτό το έργο χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.